

אוניברסיטת חיפה
הפקולטה למדעי החברה והמתמטיקה
המגמה לפסיכולוגיה תעסוקתית-ארגונית

ניתוח התפתחות קריירה

על פי התיאוריות של גוטפרדסון, סופר ואדלר.

מוגש לפרופ' עפרה נבו.

מגישה: יעל ארנסון

אפריל 2002.

הקדמה:

לצורך העבודה בחרתי לראיין את אבי על התפתחותו המקצועית. חשתי כי יש בכך אתגר בעבורי, בעיקר לאור ההזדמנות לבחון את התפתחותו מזווית אחרת, לא של הבת, על כל ההשלכות שבכך, כי אם מכיוון ייעוצי/תעסוקתי, לאור הידע והתיאוריות שלמדתי בנושא. אבי תמיד נתפס בעיני ובעיני הסובבים כאדם שהצליח בעיסוקו לאורך השנים. כילדה לקחתי זאת במידה רבה כמובן מאליו. היום מעניין ומסקרן אותי האופן שבו הגיע אבי לעיסוקו הנוכחי. כך, נהייתי גם מסיפורים שכבר הכרתי כשעתה הקשבתי להם דרך "המשקפיים" של התיאוריות ודרך נקודת המבט שלי היום, ששונה מזו שהיתה לי כילדה. בנוסף גם למדתי כמה דברים חדשים על אבי ועל בחירותיו ומה שעומד מאחריהן, והיו גם דברים מוכרים שמתוך הרצף הכרונולוגי קיבלו פתאום משמעות שונה משהייתה להם. זו היתה עבורי חוויה מיוחדת לראיין אותו, ולא פשוטה.. חשנו שנינו כי הראיון היה נעים, מחוייך, זורם ופתוח. תמלולו מופיע כנספח 2, וניתוחו לאור התיאוריות של גוטפרדסון, סופר ואדלר מופיע להלן, לאחר רקע כללי. לצורך הרשמיות והנוחות, אקרא מעתה לאבא שלי בשמו: אבי.

רקע:

אבי, (אברהם-יואל) בן 62, נשוי מזה כ-40 שנה לשרה אימי, ואב לבן ולחמש בנות (אחי בן 37, אחותי בת 35, אחותי בת 32, אחותי בת 28, אני בת 26 ואחותי בת 24). הוא מנהל מזה כ-33 שנה את חברת א.ארנסון בע"מ שבבעלותו, שהינה חברה קבלנית לניהול ולביצוע פרויקטים בהנדסה אזרחית. הוא נולד וגדל בעיר ו'יניפג במחוז מניטובה, קנדה, אח בכור לחמשת אחיו, שנולדו בהפרשים של 3 שנים, מלבד שני האחרונים שהינם תאומים זהים. בילדותו היה עד למאבקו של אביו להתפרנס ולאופן בו "בנה את עצמו צעד אחר צעד". הוא היה מודע להיותו יהודי בין הגויים ונתקל בלא מעט גילויי אנטישמיות. במהלך ילדותו עבר פעמיים לבתים שונים בעיר, כל פעם לאיזור שנחשב יותר "טוב". הוא היה ילד אתלטי מאד ואינטליגנטי והצטיין בספורט ובלומודיו. מגיל צעיר התנסה בעבודה פיסית עם אביו ונהנה ממנה. ובגיל 16 כבר עבד כעצמאי בבניית בתי קיץ מעץ ליד האגם. לדבריו, הוא היה ילד בוגר לגילו, חרוץ ויוזם ודי פרחח. בתיכון למד בכיתת מחוננים וסיפר כי הלימודים באו לו בקלות. הוא בחר לשרת בצבא הקנדי למרות שהדבר לא היה מקובל בקרב יהודים, עם זאת, ידע כי לא ימשיך בכך כמקצוע לחיים. בעת שירותו (בחיל התותחנים וההנדסה) החל בלימודים אקדמיים, ולאחר שנת לימודים אחת עזב את לימודי שפה וספרות אנגלית בהם החל ועבר לאחר התלבטות קצרה ללמוד הנדסה אזרחית. כשסיים את התואר עזב את הצבא ואת בית הוריו סופית, ונסע לישראל, לא מתוך החלטה ברורה לעלות לארץ, אלא כדי לבחון אפשרויות, במעין הרפתקנות ציונית.. הוא התאהב בארץ ובשרה שלימים נהייתה אישתו והחליט להישאר. לאחר מספר שנים בהם צבר ניסיון בניהול פרויקטים בארץ, באפריקה, בארה"ב ובקנדה, הקים את חברת הבנייה העצמאית שבבעלותו, בגיל 29. מאז הרחיב בהדרגה את היקף פעילותו בתחום, הן בחברה הראשית והן בתחומים נלווים כיום, כשותף בחברות אחרות וכפעיל בארגונים הארציים של הענף. אבי סיפר כי כיום, הוא חש מרוצה במידה רבה. נראה כי למרות שמתקרב לגיל הרשמי של פרישה לגמלאות, הוא לא בדיוק מאט את הקצב, אולי אף להפך..

ניתוח בראי התיאוריה ההתפתחותית של גוטפרדסון

נדמה שהבניית השאיפות התעסוקתיות של אבי התרחשה באופן שעולה בקנה אחד עם גישתה של גוטפרדסון, כגישה אינטגרטיבית המשלבת הסתכלות סוציולוגית עם פסיכולוגית. על פי גוטפרדסון יש ליצור אינטגרציה בין גישות פסיכולוגיות המסבירות את התפתחות השאיפות המקצועיות דרך מושג העצמי לבין גישות לא פסיכולוגיות המתמקדות בסביבה ובכלכלה. אבי בעצמו מציין מספר פעמים ובהקשרים שונים את השפעת הסביבה עליו, וכיצד משתנים חברתיים השפיעו עליו כפרט. למשל בהקשר של שאיפות כלכליות: ".אני חושב שאם הייתי ילד שגדל בארץ, בודאי תחת השפעה של הסביבה שהיתה עוינת לצבירת כסף ולטיפוח עצמי, חומרני, אז ייתכן מאד שהייתי כן הולך לכיוון צבא בתור קריירה. אני לעיתים תוהה איך הייתי נראה בתור ישראלי, ומה אני הייתי עושה. אין ספק שלא הייתי כמו שאני היום. הייתי משהו אחר..".

גוטפרדסון גרסה כי אנשים נוטים לארגן את המידע שלהם על מקצועות על פני מפה קוגניטיבית, לפי ממדים פשוטים של מגדר (תפיסה מינית: נשיות/גבריות), רמת היוקרה של המקצוע (המעמד והקושי הנתפס) ושדה העבודה (הנטיות הרלוונטיות למקצוע). במפה זו, הדימויים המקצועיים מקושרים זה לזה דרך הממדים השונים ונוצרת תפיסה קוהרנטית של עולם המקצועות.

כשנשאל לעיסוקו ציין אבי למעשה שני מקצועות, ולא בכדי. הוא ציין שהוא מהנדס אזרחי (מבחינת נטיות: **IR**, ביצועי-מדעני) בהכשרתו המקצועית, ומנהל חברות שעוסקות בבנייה, כלומר קבלן בנייה (**E**- יוזמתי), בעיסוקו היומיומי. שני המקצועות, שמשולבים אצלו יחד, הם גבריים מאד מבחינת **טיפוס המין** של המקצוע (דרגה 2 למהנדס ודרגה 1 לקבלן מתוך סולם של 7 דרגות מגברי לנשי). מבחינת **יוקרה**, מהנדס גבוה יותר באופן משמעותי מאשר קבלן בנייה (70 לעומת 50 בסולם מ-10 עד 90). נראה שאבי מודע לפער הקיים בסטאטוס או לפחות בתדמית של שני המקצועות כשהוא מתאר בהומור כיצד "...אמא של אישתי, כששרה הסבירה מה אני עושה, היא הסכימה אחרי היסוסים שאמא תתחתן איתי אבל בתנאי שאני אציג את עצמי כמהנדס ולא כקבלן".

התפתחות השאיפות התעסוקתיות של אבי, בדומה לניבויי התיאוריה, הינה תולדה ישירה של התפתחותו הקוגניטיבית. עם ההתפתחות מושג העצמי נהיה מורכב והמפה הקוגניטיבית של העיסוקים התגבשה. תהליך התאמת המקצועות למקסימום אלמנטים מהעצמי והשוואת דימוי העצמי לדימוי המקצועות התרחש אצל אבי בשלב מוקדם יחסית. ואכן, לפי גוטפרדסון, ההעדפות המקצועיות מתחילות להתהוות כבר בילדות המוקדמת, בתהליך פרוגרסיבי בלתי הפיך של תחימת אלטרנטיבות (אלימינציה). טווח המקצועות אליהם שאף היה צר וממוקד יחסית, מלבד התקופה הקצרה של ההתלבטות עם לימודי שפה וספרות אנגלית. אבחן את ארבעת השלבים ההתפתחותיים של גוטפרדסון כפי שהם עברו על אבי:

שלב 1 - אוריינטציה לגודל ולכח (גילאים 3-5):

תחילת שלב זה מאופיינת בחשיבה מאגית ואגוצנטרית, ללא הפרדה של עבר-הווה-עתיד, ואובייקטים נבחרים לפי מהירות, גודל, זוהר. אבי מתאר חלומות בהקיץ בהם דמיין כיצד יישאר "wolf-cub" ויעשה תפקידים של "גדולים". כמיהה זו מתיישבת עם הטשטוש הקיים בשלב זה בהבחנה בין עולם הדמיון לעולם המבוגרים. בגילאים אלה כבר חלם להיות "חייל גיבור", גדול ובעל כח פיזי. אותן דמויות היו אטרקטיביות משום שהיו חזקות וגבריות ובעלות השפעה. נראה שקשר בדמויות אלו פנטזיה ופשוט רצה להיות כמותן. הסקרנות והרצון בקרבת החיילים

כשאיפה תמימה מתבטאים בתיאור המקרה בו הלך למחנה הצבאי שלייד ביתו והביט בחיילים "הג'ינג'ים הגדולים". חלק מהמשיכה הזו לקוחה מעולם פאנטזיונרי וחלקה כבר מקושרת לעולם המבוגרים הקיים. כבר בגיל מוקדם זה מציג אבי נטייה לתפיסה קוהרנטית ויציבה של תפקודים גבריים ומבין את זהותו המינית.

שלב 2 - אוריינטציה לתפקידי מגדר (גילאים 6-8):

בשלב זה מגובשים מושגים על תפקידי מין, בתהליך הדרגתי של מעבר מרמזי מין חיצוניים קונקרטיים למושגים מופשטים כגון תכונות אישיות. בגילאים 6-8 אבי אכן שאף לעיסוקים ולזהויות שהם sex typed על חשבון היוקרה והעומק שהיה פחות מודע להם. הוא עדיין רוצה להיות 'חייל גיבור', ומתחיל גם לחשוב על עבודות בניין ורכב. הוא הדגיש אף יותר מקודם תכונות ופעילויות גבריות כגון אתלטיות וחזק, שפיתח במשחק ההוקי למשל, ושהתבטאו גם בהערצתו לדודים הספורטאים המצטיינים, וכן הצטרף לעבודה הפיסית הגברית אצל אביו בחברה והעריך מאד את המכרים שעסקו בבנייה. נראה כי הוא החזיק בשלב זה בסטריאוטיפים מגדריים ברורים לגבי מקצועות. העדפות אלו משקפות את דאגתו לגבי מה נכון מבחינת הזהות המינית יותר מכל שיקול אחר. נראה כי משלב זה והלאה אבי הגביל את האפשרויות מבחינת טיפוס המין, וחלוקת עולם המקצועות לגבריים-נשיים מוזכרת מספר פעמים, ביוזמתו, במהלך הראיון. בגרף 1 שלהלן ישנו ביטוי גרפי לגבול ההיפותטי הזה.

התחלת לימודיו בבית הספר והפעילויות המנטליות שמילאו יותר ויותר את ימיו, נחשבות לפי התיאוריה ניטרליות מבחינת מגדר. ככל שעבר יותר לפעילויות ברמות גבוהות קיבל גם אישור לפרטים לא סטריאוטיפיים. אך הצמצום שנעשה כבר, לפי המגדר, הוא לפי ניבויי התיאוריה בלתי הפיך ולא ניתן לשינוי, ולכן, ניתן לראות בשלבים מאוחרים יותר בהתפתחותו של אבי את השפעת תהליך התיחום לפי המגדר. כך, למרות שהזכיר שמאוחר יותר התנסה בתפקיד עורך עיתון (כדוגמא לתחום "נייטרלי" מבחינת תפיסת מין) נראה שכנראה לא שקל זאת ברצינות כמקצוע עתידי. וכך גם אפשר כי הויתור בשלב מאוחר יותר על נטייתו לתחום השפה והספרות האנגלית נבע לא רק משיקולי יוקרה כפי שטען, אלא גם משיקולי טיפוס המין של המקצוע (באופן עקיף ואינטואיטיבי נקשרת לכך עובדת היות המרצה איתו התחבר הומוסקסואל בנטייתו המינית - מה שאולי עורר אצל אבי חשש לגבי "הגבריות" של המקצוע).

שלב 3 - אוריינטציה להערכה חברתית (גילאים 9-13):

בתקופה זו אבי החל להיות רגיש להערכה של הסביבה ומכאן לערכי החברה הכללית. הוא נעשה מודע לציפיות הגבוהות של הוריו ממנו, דבר שעורר מודעות ליוקרה, למעמד חברתי וכלכלי שמביאים עיסוקים שונים, ולהבדלים ביכולות של אנשים. העובדה שקיבל ציונים טובים בבית הספר והוכנס למסגרות מיוחדות למחוננים מגיל צעיר לימדה אותו משהו לגבי היכולת, והוא החל לפתח רצון לאתגר יכולת זו. באותה תקופה נראה ששני המודלים מהבית השפיעו עליו בו זמנית: אביו שאיפשר לו ועודד אותו להתנסות בעבודה הפיזית ולצפות בו בעבודות הניהול של העסק העצמאי שהקים, ואימו שטיפחה בו את אהבת הספר ועודדה אותו להשקעה בלימודים ולהצטיינות. נראה כי בשלב זה, הפנטזיות קיבלו צורה מוחשית יותר וננקטו צעדים מוחשיים במימושן (פעילות נבחרת ההוקי ובתנועות הנוער, עבודה בשעות הפנאי). חיזוק לנטייתו השונות קיבל במגוון המסגרות בהן שהה: בבית הספר, בשכונה, אצל אביו בעבודה ובפעילויות הספורט.

לפי התיאוריה, ככל שמתבגרים הולכת וגדלה הדחייה של מקצועות נמוכים, וההעדפות התעסוקתיות משקפות משקל רב המיוחס ליוקרה. נראה כי בהתאם לניבוי התיאוריה, הצטרף בשלב זה שיקול הסטאטוס והשתלב עם

שיקול המגדר. כתלמיד מוכשר, נראה כי אבי שאף לעבודות ברמה גבוהה יותר מצד אחד, אך כמי ששיקולי המגדר היו במיוחד משמעותיים אצלו נראה כי שאף לעבודות שהן במיוחד גבריות. בהתאם לתיאוריה, השאיפות שלו היו יציבות יחסית ונטו לשקף את רמת העבודה שהשיג עד לשנות ה-20- המאוחרות שלו.

בשלב זה פיתח אבי את גבולות טווח ההעדפות שלו. ביטוי גרפי לגבולות אלו ניתן לראות בגרף 1 להלן.

שלב 4 - אוריינטציה לעצמי פנימי וייחודי (גילאים +14):

נראה כי בשלב זה אבי החל לפתח תפיסה מורכבת ואינטגרטיבית יותר של עצמו ושל המציאות. המוקד הפך לפנימי יותר. לפי גוטפרדסון, עיצובה של זהות עצמית מלווה בחלקה בהכרה בתחומי העניין הספציפיים, יכולות וערכים הייחודיים לעצמי. אבי היה בעל תפיסה עצמית יחסית יציבה ובטחון עצמי מה שהשתקף ביציבות לגבי העבודות הספציפיות שהיו המועדפות מבחינתו כבר בשלב מוקדם יחסית. נראה כי בשלב זה כבר תפס עצמו לפי תכונות כגון: מאד פיס, אוהב עשייה פרקטית, חכם, תלמיד מצטיין, עצמאי מאד, פרחח, וגם 'יהודי גאה'. כמתבגר, ניכר אצלו החיפוש אחר עצמאות וניתוק התלות במבוגרים. השאיפות התעסוקתיות שלו החלו לשאת יעדים קרובים ונקודתיים כגון עבודות בבנייה בחופשות הקיץ, שאפשרו לו התנסות מעשית ממשית במה שעתידי היה להיות מקצועו. במסגרת גיבוש העצמי הייחודי היה נראה כי היותו יהודי בחברה קנדית, אנטישמית בחלקה, היווה חלק מזהותו ובבחירות שעשה. נטייתו לספורט ופעילותו בנבחרת ההוקי לא היו אופייניים ליהודים וכך גם המשיכה שלו לשירות הצבאי, ובכל זאת הוא לא ויתר על אלו, גם כי באמת נמשך אליהם, וגם כי נראה שרצה להתריס בדרך זו. הוא התבלט בלימודים וסיים אותם מוקדם בשל הצטיינותו.

נראה שחל אצל אבי תהליך מסוים של פשרה בשני הקשרים. הראשון, כשהחליט ללמוד שפה וספרות אנגלית וויתר על כך, כהגדרתו בגלל שחש שהמקצוע לא מספיק מבטיח מבחינת הכנסה (תאור המרצה שלו כמי ש"חי כמו כלב" – מרמז על תפיסת המקצוע כבעל סטאטוס נמוך). למעשה, עצם הבחירה בתחום לימודים זה מפתיעה לאור התנסותו התעסוקתית בתחום הבנייה ומשיכתו לעולם "גברי" של חיילים וגיבורים כילד. מצד שני, הבחירה מתיישבת עם נטייתו ללימודים ואהבת הספרות שירש מאימו. נדמה שהבחירה הראשונית בתחום זה כללה ניסיון להתפשר על יוקרה ולשמור על נטיות, אך ניסיון זה לא צלח, אולי משום שהמקצוע אינו נמצא במרחב החברתי שלו מיותר מידי בחינות: גם לא בטיפוס המין, גם לא בהכנסה הפוטנציאלית ואולי גם לא בדיוק בנטיות (למרות שכנראה שני הצדדים קיימים בו).

ההקשר השני שבו אולי מתערב תהליך של פשרה הוא בהחלטתו של אבי להיות קבלן ולא מהנדס "פרופר" למרות הכשרתו, כשעל אף ניבויי התיאוריה לגבי ויתור ראשוני על עניין ונטיות, אבי התפשר דווקא על יוקרה וסטאטוס. הצד היוזמתי חזק אצלו אף יותר מהצד החקרני ביצועי, מה שגרם לו להימשך להיות קבלן בניין ולא מהנדס או מתכנן.

הסבר אלטרנטיבי לבחירה בקבלן בניין אינו קשור לפשרה אלא דווקא יציג זאת כהתאמה יותר אופטימלית לצרכיו- ניתן אולי לומר כי אצל אבי משתלבים ממדים נוספים במפה הקוגניטיבית, כאלו שלא הוזכרו אצל גוטפרדסון והם: א. עד כמה המקצוע מקובל בקרב יהודים וב. עד כמה המקצוע מבטיח הכנסה נאה (מה שלא בהכרח עומד ביחס ישר לסולם היוקרה של גוטפרדסון). הוספת ממדים אלו מאפשרת הסבר למספר החלטות שקיבל בצעירותו, ובין השאר ניתן כך להסביר את הבחירה בקבלן בניין על פני הנדסה "פרופר", למרות הירידה ביוקרה, לא רק בשל אי התפשרות על נטיות כי אם בשל מתן חשיבות לממד הכלכלי של ההכנסה נדמה כי האפשרות הסבירה ביותר היא

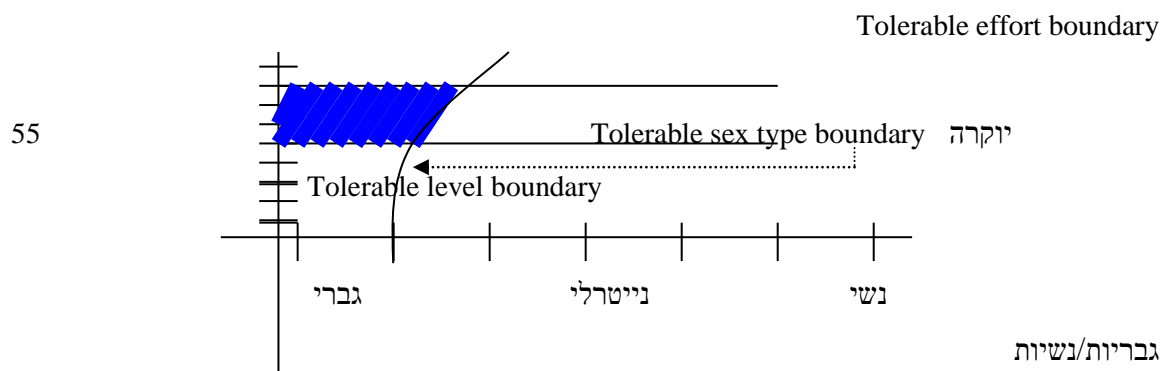
של שילוב בין הדברים (התאמה לנטיותיו והפוטנציאל הכלכלי - "נראה היה לי שזה כיף וגם מכניס"). אפשר גם לומר שהעדפת קבלן נקשרת לתפיסתו כמקצוע גברי יותר, אך זו נראית אפשרות פחות סבירה או פחות מודעת מבחינתו. בכל מקרה נראה כי לאור העובדה שבישראל ישנם קבלנים רבים שאינם מהנדסים, דווקא השילוב, ועובדת היותו מהנדס בהכשרתו "שיחקה לטובתו" לא רק באופן אובייקטיבי/מקצועי אלא גם מבחינת הסטאטוס בעיני עצמו ובעיני אחרים.

כך, הבחירה בעבודה כמהנדס בניין וכמנהל חברה קבלנית תאמה לתחומי העניין שלו, לתפיסת כישוריו ולסטאטוס החברתי בו הוא חשק והיה צפוי ממנו מן החברה. יש כאן עירוב אופטימלי של התאמה ונגישות. יחסית אין אצלו פשרה גדולה, והוא הסתגל לויתור על שפה וספרות אנגלית בקלות יחסית, בהתאם לניבוי התיאוריה, אולי גם בעזרת פיתוח תחביב הקריאה בזמן הפנוי (הוא קורא הרבה במיוחד ובעל ספריה אנגלית מכובדת למדי בבית).

גרף מספר 1 - תיחום השאיפות של אבי לפי תפיסתו לגבי התאמת עצמי-מקצוע (המפה הקוגניטיבית לפי גוטפרדסון): הקו האנכי מתאר את הגבול שקיים אצל אבי בנוגע למאפייני מגדר: **tolerable sex type boundary**, שנקבע בשלב השני על פי גוטפרדסון, לאחר שאבי פיתח תפיסה ראשונית לגבי מה זה מקצוע. נראה כי הקו ממוקם בצד השמאלי-הגברי, לאורך המקצועות הנחשבים לגבריים ביותר על פי גוטפרדסון. מימין לקו זה ישנם מקצועות רבים הנחשבים נשיים מדי בעיניו: כל המקצועות הקשורים ל A, S, C כגון: סוכן ביטוח, טכנאי רנטגן, עיתונאי. העובדה ששקל תחומים מעט נשיים יותר מלמדת כי ככל שהמקצועות נוטים לתחום הנשי, היוקרה שלהם עולה: עורך, פרופסור לספרות אנגלית.

מעניין שלמרות הצטיינותו בלימודים והציפיות הגבוהות ממנו, אבי הוציא את העיסוקים היוקרתיים ביותר מחוץ לטווח האפשרויות המקובלות. מקצועות אלו דורשים אורח חיים תובעני יותר, ואולי לא מתיישבים עם תפיסתו העצמית כ"פרחח", במקביל להצטיינותו.. כך, מקצועות שניתן לשער כי היו מעבר לגבול מוכנות ההשקעה שלו- **Tolerable effort boundary** הם שופט פדרלי, מנתח, פיזיקאי. הגבול התחתון של יוקרה- **Tolerable level boundary** נמצא אצל אבי כנראה מעל מקצועות שנחשבים בעלי רמה נמוכה מידי בעיניו: פועל בניין, כורה פחם, מכונאי רכב, שוטר.

מתוך כך עולה כי בתוך אזור השאיפות הריאליסטיות של אבי נשאר טווח מצומצם למדי של מקצועות די יוקרתיים, גבריים מאד, המשקפים נטיות ביצועיות ויוזמתיות בעיקר.

ניתוח בראי גישת סופר - The life-Span, Life-Space Approach to Careers

גם סופר מתייחס לבחירות מקצועיות מתוך גישה התפתחותית ולא מתוך גישה הרואה בהן אירוע בנקודת זמן. על פי התיאוריה שלו, להתפתחות מקצועית מימד אורכי של זמן - life span - המתמקד באופן בו אנשים משתנים ומבצעים מעברים במהלך חייהם. ומימד רוחבי - life space - המייצג את מגוון התפקידים בחיים, כלומר קשת המצבים החברתיים ברגע נתון בחייו של אדם.

נראה כי מימד ה-life space וההכרה כי בחיים, אדם ממלא בו זמנית תפקידים שונים מלבד תפקידו המקצועי, מובלע וקיים בסיפורו של אבי. עם זאת, בולטות תפקיד העובד גבוהה אצלו במיוחד. בהתאם לטענתו של סופר, העבודה והמקצוע הם המוקד לארגון האישיות עבורו, מגיל צעיר מאד, בין השאר בשל מסורת חברתית על גבול הסטריאוטיפית הנוגעת לתפקידי מין ולפיה "הדבר הבסיסי החשוב שגבר צריך לעשות, זה לפרנס את המשפחה שלו בכבוד". כך, כשהיו ילדיו קטנים, חש שחלק ממילוי תפקידו כאב הינו בהשקעה בעבודה, וכי ישנו קשר בין התפקידים. אבי גם מציין את ההפרדה בין שני התפקידים הללו, ושהיה חשוב לו להיות "איש משפחה" ולעבוד ביעילות "בלי להתמזמז" כך שיוותר לו "הרבה זמן פנוי, יותר ממה שניתן היה לצפות". הוא מציין כיצד קבע עיקרון לא לקבל טלפונים הביתה, ובכלל, לא להכניס הביתה עבודה, ובסופי שבוע היה מקדיש את כולו למשפחה. כיוון שבאותה תקופה אישתו היתה נוסעת רבות, היו גם תקופות בהן שימש כמעין ממלא מקום של רעייתו. נראה כי תפקידי הליבה אצלו הם אם כן – עובד, ואיש משפחה, כשהוא גם מציין את זמן קריאת הספרים בשעות הפנאי כפריפריאלי אך משמעותי, ואת השקעתו בחבריו, שהם לעיתים קרובות גם קולגות או מתחרים. תפקיד נוסף שנראה משמעותי אצלו קשור להיותו אזרח במדינה אליה בחר להגר. נראה כי חש צורך לתרום והוא עושה זאת הן בפעילותו לקידום ענף הבנייה (היה בשלב מסויים י"ור התאחדות הקבלנים, תפקיד ציבורי), והן ברצונו הלא לגמרי מסופק לתרום כחייל בצה"ל. התפתחות המקצועית הפכה במידה מסוימת מרכזית אף יותר בשנים האחרונות כאשר כפי שהוא מציין, הוא כבר לא צריך להיות כל כך הרבה בבית, אך עדיין "כוחו במותניו". כלומר, כאשר ילדיו גדלו, וכנראה גם מסיבות אחרות, בשלו התנאים לקחת אפילו יותר אחריות בעבודה והוא הרחיב את תחומי הפעילות שלו בעבודה, החל להיכנס לתחומים שלא עסק בהם לפני כן כמו יזמות וניהול חברות נוספות בחו"ל, דברים שצורכים זמן ממנו. גם כשסיכם את הראיון ביקש אבי להדגיש את תחושת הסיפוק שלו הן בעיסוקו הפורמאלי והן כאב וכאיש משפחה.

באשר למימד האורכי - life span, נראה כי התפתחותו המקצועית של אבי ניתנת לתיאור על פני maxi cycle אחד, שניתן לראות משולבים בו mini cycle קטנים. אנסה להדגים:

גדילה (גיל 4-13) Growth: נראה כי בשלב זה אבי גילה את שאפתנותו ויכולותיו להישגים לימודיים. הוא נהנה מפעילות פיסית ומספורט וראה עצמו בעל אחריות כאח בכור וכבן לאם שהיתה חולה. הוא צפה במבוגרים נוספים בסביבתו והחל להתעניין בעתיד ולפתח הרגלי עבודה ולימוד. הוא התעניין בו זמנית הן בלימודים העיוניים פורמאליים בבית הספר והן בפעילויות יותר מעשיות ויצרניות. בין אחיו והילדים בני גילו החל לאזן את שיתוף הפעולה עם גישה תחרותית, שכיוונה אותו כלפי השאיפה להיות הטוב ביותר שניתן.

חקירה (גיל 14-22) Exploration: בשנים אלו אבי החל לגבש, להגדיר ולממש את בחירותיו התעסוקתיות. בדיוק כשם שטען סופר, אבי מיזג חריצות, יוזמה, הישגים ותכנון קדימה והחל לפנטז על העצמי שיש באפשרותו

לבנות. הוא קצת "התנדנד" בין אספירציות הומאניות-אקדמיות, לתחום הבנייה, ובמקביל תכנן לממש את חלום הילדות ולהיות חייל. בביה"ס למד בכיתת מחוננים ונהנה מהמערכת המטפחת הישגיות. הוא נהנה במקביל מעבודתו עם אביו ואף יזם התנסות מעשית בבנייה כאשר בגיל 16 בנה בתי קיץ מעץ, ומאד נהנה מכך: "כשסוף סוף זכיתי ברשיון נהיגה אז הדבר הראשון שעשיתי, קיבלתי מאבא שלי קרדיט וקניתי טנדר ובניתי בתים..." "לבנות! לקחת כל מיני חומרים ולעשות מהם משהו. זה היה כיף". בדרך זו ביצע חקירה פעילה תוך התנסות בעבודה. הוא פנה לשירות בצבא הקנדי למרות שהדבר לא היה מקובל בקרב יהודים, ושירת בחיל תותחנים והנדסה. הוא נהנה משירותו הצבאי אך לא רצה להמשיך בו כקריירה. החל ללמוד שפה וספרות אנגלית ועבר אחרי שנה, בגיל 17, ללימודי הנדסה אזרחית. נראה שבגיל 21 בדיוק, שלב החקירה הסתיים, כאשר אבי מצא שהתחום שבחר מוצא חן בעיניו. בסיום לימודיו היה מוכן למעבר לשלב הבא, "מאותו תקופה כיוונתי את עצמי להיות קבלן..."

התבססות (גיל 25 עד 44 Establishment): לאחר שקיבל החלטה לעלות לארץ, החל אבי לבצע משימות התפתחות קריירה הקשורות להתייצבות, התבססות וקידום. "ואז הייתי בשלב של לצבור ניסיון בביצוע של פרויקטים הנדסיים גדולים על מנת להפוך להיות קבלן עצמאי לבד, מגיל 21 זו היתה התכנית שלי". לאחר כמה שנים של עבודות בחו"ל, נהייה בגיל 26 שותף ובגיל 29 בעל חברה קבלנית פרטית בחיפה. "קיבלתי עבודה עצמית.. שזה היה אתגר לא קטן לבחור בן 29 שבקושי דיבר את השפה". כיוון שמלכתחילה הציב עצמו בעמדה הבכירה בחברה לא היה צריך לדאוג לקידום מבחינת תפקידו האישי אלא לקידומה של החברה והוא עשה זאת בשנים אלו באמצעות בניית המוניטין שלה, כאשר הדבר החשוב ביותר בעיניו היה "למכור אמינות ומקצוענות" ונראה שבכך התמקד בשנים אלו. גישתו היתה חיובית, הרגלי העבודה שלו יעילים ויחסי האנוש טובים.

שימור (גיל 45-65 Maintenance): לפי סופר, לפני שנכנסים לשלב השימור, רבים תוהים אם ירצו להתמיד בעיסוקם הנוכחי ושוקלים אלטרנטיבות להסבה. בשנות ה-40 שלו אבי חשב לעבור לתחום הפוליטיקה. במשך כשנתיים השקיע בכך, ובסופו של דבר חש שלא יוכל להיות טוב בזה והחליט לוותר. ניתן לומר שהיה כאן מעין mini cycle בו למד לזהות את מגבלותיו, אחרי שעשה חקירה קצרה של תחום הפוליטיקה. ניתן לומר כי בשלב הביסוס החל לחוש כי לא יוכל לפתח את המיומנויות הדרושות ולכן החליט לוותר, לפני שהגיע לשלבים הבאים של שימור והתנתקות. אבי החליט להישאר במקצועו, וחזר לעסוק בענף הבנייה במלוא המרץ. הצורך בהתחדשות הביא לכך שבשלב זה החל להרחיב את תחומי פעילותו בענף. הוא החל להיות פעיל בארגונים הארציים של ענף הבנייה ולקחת חלק בקביעת המדיניות. ניתן לראות בחידוש זה הן שימור מסוים (כיוון שמדובר באותו תחום עיסוק) והן mini cycle שבו עשה שינוי והוסיף לעיסוקו את התחום הציבורי. הוא עבר שוב שלבים של חקירה וביסוס ואף שימור על תפקידיו לאורך זמן. לבסוף החל בתהליך התנתקות (זה לא מצוין בראיון, אך הסיבה לכך היתה שעייף מהמאבקים מול מוסדות השלטון שנראו לו לעיתים חסרי תועלת). אבי חזר להתמקד בחברה, והחל במימוש המשימות הקשורות ליכולת להמשיך, לעמוד בקצב ולהתחדש. הוא החל לקחת חלק בפרוייקטים כיום, הגביר את נפח עבודתו בחו"ל ולקח על עצמו תפקידים נוספים מעבר לניהול החברה הראשית. הוא מתאר כיצד מדי פעם מחליט להתמקד ולשפר תחום מסוים, כמו למשל הבטיחות. כך הוא מעדכן כישורים וידע, מוצא דרכים חדשות לבצע משימות שגרתיות ומגלה אתגרים חדשים: "אני עושה עדכונים מקומיים ומתמקד בנקודות ספציפיות מדי פעם.. יש לי כל פעם ג'וקים אחרים שאני נכנס ומחדד ומתעניין..". "אני תמיד פתוח ללמוד מה הטעויות, ולשנות ולהתאים את הדברים".

התנתקות (גיל 65? - Disengagement): אבי אמנם מתקרב לגיל זה אך נראה כי עדיין אינו בשל "להעביר את המושכות הלאה". המשימות ההתפתחותיות בשלב זה עלולות להיות המורכבות ביותר בעבורו. לאחר תקופה ארוכה של שימור, לא נראה עדיין שאבי חש בירידה באנרגיה ובעניין במקצוע אלא דווקא להפך.. ולמרות שעדיין לא זקוק להאטה של ממש ולא מתכנן את פרישתו, ידוע לי כי הוא בהחלט עסוק בשאלת עתידה של החברה, במיוחד בשנים האחרונות ונראה שהוא כבר מנסה לחשוב על המשך. אבי לא בהכרח יפרוש בשנים הקרובות, אך בסופו של דבר יצטרך להתמודד עם ארגון מבנה חיים חדש ואורח חיים חדש.

מתוך התיאור הרוחבי הזה עולה כי לאורך השנים, הזהות המקצועית (vocational identity) של אבי היתה יחסית יציבה, כבר מסוף גיל ההתבגרות וסיפקה המשכיות בבחירה ובהסתגלות. הוא החליט אז שיהיה קבלן ושאף להצלחה כלכלית. אופיו היציב יחסית של דפוס הקריירה, הרצף וההמשכיות נקבעו לטענת סופר על פי המעמד הסוציו אקונומי של ההורים (שגם הוא, כמו של אבי, השתפר בהדרגה) היכולות המנטליות הגבוהות, החינוך שקיבל, הכישורים, האישיות, וההזדמנויות להן נחשף. נראה כי עד עתה, הצליח אבי יחסית בהתמודדותו עם דרישות הסביבה בכל שלב בקריירה בשל הבשלות שלו לקריירה - ההתאמה בין משאביו הקוגניטיביים והרגשיים לבין אלו הדרושים על מנת לשלוט במשימות.

ניתוח בראי אדלר, מתוך גישת הפסיכולוגיה האינדוידואלית

אדלר האמין כי שש שנות חייו הראשונות של האדם, הן בעלות השפעה רבה על עיצובו כבוגר. אבי מתאר ילדות בעיר לא גדולה במיוחד בקנדה. הוריו התחתנו בגיל מאוחר יחסית, לאחר שנאלצו לדחות את חתונתם בשל המשבר הכלכלי של שנות ה-40, ולכן הם היו יחסית מבוגרים כשנולד. המציאות כפי שאבי תפס אותה היתה כזו שהדגישה את היות המשפחה יהודית בסביבה של גויים, ואת המאבק על הפרנסה, שהיה מודע לו מאז שזוכר עצמו. אביו נולד בקנדה והיה בעל עסק למכירת חומרי בנייה, פחם, עצים וכד'. הוא הגיע לעיסוק זה לאחר ניסיון במגוון תחומים אחרים. "לאט לאט בעמל ממש קשה הוא הצליח לבנות את עצמו, לפרנס את המשפחה שלו.. אני ליוויתי את אבא שלי והבנתי מה נעשה סביבי, וראיתי את המלחמה שלו להתפרנס וזה היה ממש ככה.. מלחמת פרנסה בין הקנדים בכלל והיהודים". אבי מתאר את אביו כאיש חזק וגדול ממדים, שעבד מאד קשה והיה מאד קשור למשפחה. נראה כי מאבק זה של אביו הטביע את חותמו על אבי, וגם הוא רואה בפרנסה הטובה מטרה חשובה ביותר, ובעבודה הקשה כערך. באחד מזיכרונותיו הוא מתאר כיצד אביו היה מנסה להרדימו במשאית שלו. מדבריו עולה כי אביו אהב אותו, השקיע בו והיה גאה בו. תוך כדי הראיון אבי הראה לי לוח שנה שאביו הפיץ כפרסומת לחנות שלו שהקישוט היחיד עליו היה תמונתו של אבי על אופניים בערך בגיל 3. אבי נזכר גם בנטייתו של אביו להימורים ואף קישר אותה לבחירת המקצוע שלו עצמו שיש בה מרכיב הגנתי כמאפשרת ביטוי דחף של נטייה להימורים שמעודן ללקיחת סיכונים מחושבים וחוקיים. יש משהו בעבודה שמגן עליו מלהיסחף אחר הנטייה המשפחתית להימורים. זיכרון מעניין שהוא מתאר קשור בקיץ בו הוריו נפרדו על רקע זה ובאופן שבו השלימו. נראה שבסיום הקיץ הזה ראה את אביו בחולשתו וגם היה עד לחוזק הקשר בין הוריו. פעילותו של אביו בקהילה היהודית וסלידתו מביטויי גזענות, כמו שהתבטאו בזיכרון לגבי התפרצותו לעבר לקוח שהעיר הערה אנטישמית, הצליחו להחדיר באבי את ה"גאוה היהודית". ייתכן כי חלק ממעורבותו של אבי בסכסוכים רבים על רקע היותו יהודי נבעה מהמודעות לזהות

היהודית שהחדיר בו אביו. דווקא נושא הציונות עורר ביניהם מחלוקת בגיל מאוחר יותר בעיקר סביב הביקורת על ישראל. אבי זוכר את אביו כשוביניסט וטוען שהוא שונה ממנו ביחסו לנשים, וכי סביב נושא זה חש בריחוק ביניהם, אם כי לא התעמת איתו על כך. אבי גם נטר לו על יחסו המזלזל באם המוערכת עמה חש הזדהות, ולפי כך, למרות שהיו קרובים, יחסיהם היו מורכבים.

את אמא שלו אבי מתאר כ"נהדרת. היא היתה בעיני האמא המושלמת. היא היתה חכמה, עם הרבה מאד השכלה וחכמת חיים... למרות שהיו לה קשיים פיזיים מאד גדולים והיא התמודדה עם מחלת הסרטן, היא היתה מאד מעורבת בחיים של ששת ילדיה, והיתה דמות מרכזית במשפחה ובקהילה... בשבילי היא היתה מאד חשובה. אולי יותר חשובה מאבא מבחינת הגידול. אני ירשתי ממנה את אהבת הספרות ואת אהבת הארץ באמת. הרבה מאד אני הרגשתי שאני ממשיך אותה". אפשר כי בעלייתו ארצה הגשים מעין חלום של אימו. נראה כי הזיכרון שאבי מתאר שחוזר אליו שוב ושוב משקף את האהבה הבסיסית, החזקה שחש כלפי אימו. הוא נזכר בידיה היפיפיות שנעות בתנועת לישיה. ניתן ממש לחוש בגעגועים שלו לאימו ולחום שהקרינה. נראה שהפרידה ממנה היתה לו קשה. אימו נתפסה בעיניו כחזקה, עצמאית, פעלתנית והוא מציין שאלו התכונות שחיפש בהמשך בבת זוג. הוא אמנם זוכר שסבלה מהערות של אביו שהוא פירש כמנסות לדכאה אך מצד שני גרמה לאביו להפסיק להמר. הוא גם לא ראה בה פמיניסטית. כבעלת הכשרה בחינוך, אימו היתה מעורבת מאד בחינוכו. היא החליטה להכניס אותו לבית ספר היידי, ומאוחר יותר לכיתות המיוחדות למחוננים. הוא מזכיר גם כיצד היתה גאה על זה שלא ויתר והתרעם על הערות אנטישמיות. נראה כי הוא העריך את דעתה עוד כילד, ומתוך כך בהמשך חייו בחר להתייעץ בה כשהתלבט אם לעזוב את לימודי הספרות. נראה כי גם אימו החדירה בו את השאיפה למצוינות, בעיקר בהקשר הלימודי.

אבי היה ועדיין מאד גאה בהוריו על שהצליחו להתגבר על המשבר הכלכלי ועל המחלה ולגדל 6 ילדים. הבחירה ללכת ללמוד לימודים אקדמיים נראתה לו טבעית לאור החינוך והאוירה ששררה בבית, כאשר הוא מבחין בין אימו שהחשיבה מאד לימודים אקדמיים, לבין אביו שראה בהם פחות חשובים מפרנסה. מעניין שאבי חש כממשיך דרכה של אימו דווקא, למרות שמבחינה מקצועית פנה לעיסוק שדמה יותר לעיסוקו של אביו. ניתן אולי לומר שהבחירה הראשונית שלו בלימודי שפה וספרות אנגלית נעשתה מתוך הזדהות או משיכה כלפי האם ורק תוך כדי הלימודים, ואולי באותן התייעצויות עם אימו שהזכיר, נוצר פתרון למערכת זו והזדהות גדולה יותר עם התפקיד של האב כ"גבר שמפרנס את משפחתו בכבוד..".

על פי התיאוריה האדלריאנית, יש משמעות למיקום הפרט במשפחה. אבי הוא הבכור מבין שישה בנים: "אני הייתי הבכור. לבכור יש מעמד מיוחד, הוא לא צריך להתכונן. אולי כמו שאני אמרתי שמאז קום החברה אני בראשה ולא הייתי צריך להיאבק ולשים מרפקים כדי להגיע לשם, ככה גם בבית. לא היתה לי תחרות עם מישהו. לא הייתי צריך להילחם על מעמדי. אני נולדתי בכור... הטילו עלי דברים שלא הטילו על אחרים. הרבה אחריות..". הוא מתאר זיכרון על נסיעת ההורים לארץ ושהוא נשאר כראש המשפחה לבד עם כולם והיה צריך להחליף מערכת חימום ולהחליט אם לספר על מות הסבתא. הוא חש שתפקיד היטב. אבי כאמור נולד אחרי הרבה זמן שהוריו נאלצו לדחות את הקמת המשפחה, והיה מוקד תשומת הלב ומקור לאהבת וגאווה הוריו, לפחות עד הולדת אחיו, אם כי לטענתו לא חש בתחרות עם אחיו כי היו צעירים ממנו. נראה כי אכן גדל להיות אדם שאפשר לסמוך עליו, שנוטה לעבודה

קשה ושואף להיות בראש, כפי שמציעה התיאוריה. אחיו הצעירים חלקם דומים לו יותר וחלקם פחות. על האח הקרוב אליו ביותר בגיל, קני, הוא מפרט במיוחד הרבה. הוא בהחלט מתאר אותו כילד שני טיפוסי, ששואף להשיג את אחיו הגדול. לפי אדלר, הילד השני מפתח יכולת לגלות את החולשות של אחיו הגדול ויכול להיות שקיימת אצל אבי רגישות מיוחדת לגביו. עוד בהתאם לאדלר שטען כי "האח השני הוא בד"כ ניגוד לאח הראשון", אבי מספר "אני הרבה שנים חשבתי שאני וקני היינו יכולים להיות אותו דבר רק ההפך. זה היה עניין של מקריות כי אנחנו באמת דומים". קני הפסיק בשלב מסוים לחקות את אבי, ושאף להצליח לפתח יכולות אחרות בבחירתו בעיסוק בעריכת דין. שני הילדים האמצעיים מתוך השישה הפכו לבעייתיים, גם זאת כפי שמנבאת התיאוריה. התאומים, הצעירים, נותרו בעיני אבי האהובים ביותר ובעלי תפקיד מיוחד כפי שהוא תאר זאת.

הפירוש שנתן אבי למיקומו במשפחה כבעל קשר עם מיקומו בחברה שהקים כמבוגר תואם מאד את הגישה האדלריאנית. אבי רכש בילדותו דרך מסוימת להתקשר ולהתייחס לאנשים ויצר תמונה מסוימת של עצמו שלקח עמו לאינטראקציות כמבוגר. אבי העלה גם את האפשרות כי עזיבתו את הבית ועלייתו לבדו ארצה השפיעו לטובה על אחיו שכן כך לא חשו בתסכול ובתחרות.

אם אוכל לסכם את דיווחי וזיכרונותיו לגבי הסביבה הראשונית נראה כי היתה זו סביבה תומכת ואוהבת אך גם מאתגרת ודורשנית במידה מסוימת. בנוסף על המשפחה הגרעינית, נראה כי היה לו קשר גם עם ילדים יהודיים בתנועה אליה השתייך ועם ילדים מבית הספר. הסביבה החינוכית ראשונית, עד גיל 6, היתה של מסגרות יהודיות מאד, אף יותר מהמשפחה עצמה. הקשר ההדוק עם אימו החדיר אצלו תחושה של בסיס בטוח ותחושת שייכות וחוללות עצמית יציבה, מה שהביא לכך שהוא האמין ביכולותיו לאורך כל הדרך, וידע שבעבודה קשה, ייבנה את עצמו כמו הוריו. בזיכרוננו הראשון מתאר אבי כיצד הלך מבית הוריו לבסיס הצבאי הסמוך שם ישב עם החיילים הגויים שחשבו שהוא חמוד, עד שהוריו המבוהלים שחיפשו אחריו מצאוהו. הוא אומר שהיה מסוקרן מאד. אם נשתמש בזכרון זה ככלי דיאגנוסטי נמצא בו ראשית את הקומפוטנטיות והתעוזה של ילד בן 3 שלא חושש להיכנס לבסיס צבאי לבדו. נמצא בו גם את דמויות החיילים הגויים כמשהו זר ומסקרן ואת ההורים הדואגים שחיפשו. לא נראה כאן זכרון של הפעלת מרות או כעס מצד ההורים. זכרונות נוספים רבים של אבי מציגים אותו באור "פרחחי" משהו כמי שאהב להיות על החבל הדק שבין הילד המצטיין במיוחד לבין "נוער גבולי". אולי גם במקצועו כקבלן הוא מהלך על חבל דק כזה בין מנהל ואיש עסקים מהוגן לבין מי שלעיתים עומד בפני דילמות על סף פליליות. נראה כי אבי פיתח במודע דפוס יחסים עם נשים ששונה מזה שהיה בין הוריו, מאחר ויחסו של אביו לאימו מאז ומעולם לא מצא חן בעיניו. בחייו הזוגיים, גם לו וגם לשרה אישתו קריירות משלהם, ולכל אחד מהם כביכול ישנה העצמאות לפתח אותה לכיוונים בהם חפץ.

אדלר טען כי האדם שואף למשמעות ולעליונות, כשהכוונה היא למימוש רב של הפוטנציאל שטמון בו. נראה כי הצבת המטרות הקונסטרוקטיביות והכוונת עצמו למימושם אכן נבעו אצל אבי מהצורך למימוש הפוטנציאל. בהחלטות שקיבל ישנה מכוונות לעתיד והוא מציין כי אינו מסתכל לאחור או על עצמו מהצד יותר מדי, אלא מתמקד בעשייה. נראה כי באופן כללי היה לו האומץ לקחת את גורלו בידיו.

הן אדלר והן אליעזר אילן דיברו על הרעיון הפסיכו דינמי לפיו בבחירת מקצוע ישנו אלמנט של תיקון ופיצוי על חוויות-ילדות מוקדמות, שיחזור מאורעות ועשייתם טוב יותר. אני רואה כאן תיקון בשלושה היבטים:

ראשית, ברמה שנדמה שהיא לא מודעת, יש כאן חזרה לקיבעון מסוים בשלב האדיפלי ולתחרות עם האב שאבי עדיין לא לגמרי פתר לגביו את התחושות שנותרו בו מילדותו. אבי עד היום חש כמי שכביכול מגן על אימו האהובה מפני אביו שפגע בה ולא העריך אותה מספיק. ובהצלחתו שהיא במושגים של ילדותו גדולה לאין שיעור משל אביו, וביחסיו עם אשתו, ישנו איזה סיום אולי לתחרות האדיפלית ביניהם.

שנית, ברמה שהיא היום כך נדמה כבר די מודעת, יש כמובן את עניין הפרנסה שכל כך הודגש בילדותו של אבי. אז השגת הפרנסה חייבה מאבק אדיר, מלחמת קיום וקושי רב, כאשר אבי ואחיו נולדו לתוך מציאות קשה יחסית. כיום אבי מביט לאחור ורואה כיצד גידל גם הוא 6 ילדים כמו הוריו, אך בנוחות כלכלית יחסית ובמעמד סוציו אקונומי גבוה יותר מזה שהוא גדל בו.

והדבר השלישי קשור לתיקון שעשה בעצם עלייתו ארצה. תחושת הזרות כיהודי בגלות וחווית האנטישמיות על בשרו היוו חלק בלתי נפרד מילדותו המוקדמת. כיום הוא עובד בישראל ובעולם. בונה את הארץ מתוך תחושת שליחות ושייכות ואף חש צורך להשתתף בהתוויית מדיניות ולראות עצמו לא רק כעושה לביתו אלא גם לחברה הישראלית. לא בכדי טען אדלר כי המוטיבציה שמובילה לתיקון ולפיצוי היא בסיסית ואף מספקת משמעות לחיים.

יעל: אז שוב שלום אבא. כמו שכבר דיברנו, במסגרת אחד הקורסים שאני לומדת התבקשתי לראיין אדם מבוגר על התפתחותו המקצועית ובחירתי בך. הראיון יימשך בערך שעה וחצי ולפני שנתחיל הייתי מבקשת לקבל את רשותך להקליט את הראיון כשחוז' ממני גם המרצה בקורס ואולי מרצה נוספת יוכלו לשמוע את ההקלטה.

אבי: אני מרשה.

יעל: יופי. אז הקורס שמדובר בו זה קורס על התפתחות מקצועית, ואנחנו נעבור על הקריירה שלך, ועל עוד כמה דברים. נתחיל מזה שהייתי רוצה שתספר לי קודם כל מה אתה עושה היום. מה המקצוע שלך? במה אתה עוסק?

אבי: ההכשרה המקצועית שלי זה הנדסה. העיסוק שלי היומי זה ניהול של חברות שעוסקות בבנייה.

יעל: חברות ברבים?

אבי: חברות.

יעל: איזה חברות?

אבי: החברה העיקרית זו חברה שכמעט כל חיי עסקתי בה, זו חברה שנושאת את שמי ועוסקת בבנייה של פרוייקטים הנדסיים ואחרים שחלקם עבודות יזומות על ידי החברה ולרוב זה בניית פרוייקטים שייזומים על ידי אחרים ואנחנו משמשים הזרוע המבצעת. אנחנו בין היתר ותיקים והיותר גדולים בארץ, ואני משמש מנכ"ל שלה. מנכ"ל של החברה. זה האיש שאחראי על התפקוד השוטף של החברה. הוא על פי רוב בחברות מאורגנות מדווח ליושב ראש, ובמקרה של חברה פרטית של איש אחד אין תפקיד כזה ואני מנסה גם לשמש כיו"ר של החברה, ואם את רוצה אני אפרט את ההבדלים בין שני התפקידים, אבל בעיקרון אני מנכ"ל, אני אחראי על התפקוד. אני קובע את היעדים של החברה היומיומיים ואני, עיסוקי העיקרי זה בתקופה שמקבלים עבודה וגם בתקופה שמסיימים את העבודה. תוך כדי הביצוע של העבודה, על פי רוב זה אנשים אחרים שעוסקים במלאכה היומיומית של ביצוע העבודה. אם כי הם מוציאים לפועל בדרך כלל את מה שהתוויתי בתחילת הפרוייקט ואם כי אם יש בעיה או תקלה אז אני בדרך כלל מעורב בחיפוש הפתרון או בכיובי השריפה במידה וזה תקלה של יחסי אנוש שזה אחד התקלות...
יעל: היותר נפוצות..

אבי: הנפוצות ביותר.

יעל: כלומר, אתה מתאר בעצם מבנה של חברה שאתה המנכ"ל שלה שהוא כזה שמחייב אותך להיות יחסית די מעורב במה שמתרחש בחברה. מה אתה מרגיש שהם תחומים שאתה יותר מעורב בהם ומה תחומים שפחות?

אבי: אני מעורב בקבלת העבודות. אין קידום מכירות כמו בחברה מסחרית רגילה. היות שאנחנו בעיקר משתתפים במכרזים ומחפשים הזדמנויות לפיתוח יזמי על ידי כניסה למעמד של יזם, של בעל קרקע של קידום נושא של בינוי מתחילתו אז זה התחום שאני עוסק. אני באופן אישי בודק לפרטי פרטים כל הצעה שניתנת על ידי החברה כולל תכנון הביצוע שמתנהל לפני קבלת העבודה וקביעת התמורות שמבקשים והמחירים שאנחנו מבקשים וקביעת לוחות הזמנים שנצטרך לעמוד בהם אם וכאשר נזכה ונתחיל לבצע, זה תחום שאני עוסק בו בצורה מעמיקה ביותר. תחומים שאני פחות עוסק זה הרכש השוטף, ויש דברים שאני בכלל לא עוסק. קבלת עובדים לחברה אני לא עוסק. הרבה מאד דברים סביב לעצם העובדים אני לא עוסק בהם. לא עוסק בתנאי השכר שלהם, לא עוסק בפיטוריהם באופן אישי, זה דברים שאחרים עוסקים. אני לא עוסק בצד הגבייה של הגשת החשבונות וקבלת הכסף. דבר שהוא

מאד מאד חשוב בניהול חברה בכלל ובארץ בפרט. יש אנשים שעושים את זה ואני מקבל דיווחים כמו בכח אדם שאנחנו קובעים יעדים של מספר עובדים ומישהו אחר בוחר את מי לשלוח ומודיע על שליחתו או קבלתו כנ"ל במקביל עם קבלת הכספים, עם הגשת החשבונות עם הגשת התביעות לעבודות שלא נכללו או כן נכללו, עצם בדיקת החוזים, לראות אם יש מקומות לקבלת תביעות או לא, זה דברים שאני לא עוסק בהם כמעט בכלל, אני רק מקבל דיווח על מה שייעשה לפני שזה נעשה בדרך כלל ומסכים או לא מסכים, ודיווח על ביצוע וזה חלק גדול מאד בהתמחות של החברה.

יעל: או קיי. אז זה מבחינת החברה שאמרת שבעיקר אתה עובד איתה. מה חוץ מזה?

אבי: חוץ מזה עד לא מזמן הייתי מאד פעיל בארגונים הארציים של הענף שלנו. הנטייה שלי זה לקחת חלק בקביעת המדיניות של הענף ולייצג את הענף. שנים רבות עסקתי בזה. החברה היא גדולה עד כדי מספיק להיות מקובלת בכל מקום. ודעתם של מנהלים של חברה בגודל שלי, ושל מישהו עם האופי והרקע שלי בדרך כלל נשמעים ואני חושב שזה חשוב שאני אביע את דעתי בפורומים של קביעת מדיניות.

יעל: וזה חשוב לך.

אבי: זה חשוב לי ואני עוסק בזה הרבה. אנחנו גם פעילים ב, אני באופן אישי, השקעתי כספים ואני מלווה את ההשקעה שלהם בחוץ לארץ. אני נמצא כל כמה שבועות בחוץ לארץ, מסיבה זו או אחרת. הן בחברות בנייה והן בחברות של נכסי דלא ניידא שאני השקעתי בהן. אני לא מנהל מפעיל באף אחד מהמקומות אבל אני מאד מעורב אני יושב במועצת המנהלים של חברת כאלו.

יעל: אתה מרגיש שהניסיון שלך בחברה שלך דומה לניסיון בהקשרים האחרים האלה?

אבי: לא אלו לא חברות קבלניות מהסוג שלי. אחת החברות הדומיננטיות ביותר בונה ומשווקת בתים בודדים בקנה מידה גדול מאד. היקף העבודה שלהם היה הופך אותם לחברה הכי גדולה בארץ בהרבה, מבחינת נפח בנייה ולא כל שכן בבניית בתים, שלא כל כך בונים בארץ. במקום הזה אין יישום ישיר של הטכניקות והשיטות של קבלת החלטות ושל ניהול העבודה שאנחנו מפעילים בחברה שלי אבל יש השלכה למישהו עם ארבעים וכמה שנות ניסיון, יש לי תמיד מה לבקר בתחום הבנייה ובתחום השיווק שאלו תחומים שהשותפים שלי בחברות האלה שהם לרוב רק אנשי כספים ואנשי ניהול עסקים טהור בלי אחיזה במציאות מקצועית ספציפית אז תמיד טוב שיש מישהו שמשמיע את ההשקפות שלו על רקע עשייה ולא רק על רקע עשיית כסף וניהול טהור, וגם מתברר שאנשים מאד חשוב להם גם ההשתתפות של אחד כמוני בשיבות האלו, ויש לי משקל אולי מעבר למשקל שהיה מגיע לי מבחינת היקף האחזקות שלי בחברה.

יעל: לאור המעמד הזה..

אבי: והרקע שלי כאיש יותר מעשי בבנייה ופחות.. עובדה שאין לי שום ניסיון בבניית בתים בארצות הברית, שזה העיסוק הספציפי של החברה, אני לא יודע את כל המיליון ואחד דברים שצריך לדעת בשביל לנהל חברה כזו..

יעל: ובכל זאת אתה מעורב ורוצים במעורבות שלך..

אבי: כן. כן.

יעל: אז מהתמונה שעולה אתה בעצם היום הגעת לאיזה שהוא שלב, זה משהו שנבנה ככה לאורך תקופה ארוכה אני מבינה, ונדמה שאתה מרגיש שיש לך איזה ערך מוסף, אתה מרגיש שאתה יוצא דופן בתחום שלך?

אבי: בתחום שלי אני לא יוצא דופן. יש עוד אנשים כמוני בתחום שלי. אם את מסתכלת מחוץ לתחום שלי אז אנחנו אנשים שמנהלים חברות בתחום הזה ובגודל הזה אז אנחנו יוצאי דופן לעומת כל האחרים אבל בתוך עצמנו אנחנו שווים בין שווים, זה לא..

יעל: אז זה תחום שבאופן כללי דורש מה? שילוב נגיד של כישורים מתחומים שונים?

אבי: אתה צריך להיות גם איש עם הבנה טכנית, עם הבנת כלכלה, עם יכולת כריזמטית למנהיגות, עם אמינות או עם היכולת לשדר אמינות גבוהה. אתה בעצם מוכר, כמו כמעט כל חברה גדולה אתה מוכר את האמינות של החברה הן ללקוחות שלך, הן לעובדים שלך והן לבנקים ואו למשקיעים שלך. כל המנכ"לים של חברות כמוני הם מאד דומים לי ויש לנו הרבה מאד במשותף באופן אישי ומתוך האנשים האלו לעיתים קרובות אני מוצא את החברים שלי.

יעל: אתה מרגיש שחברים שלך הם בדרך כלל אנשים שדומים לך?

אבי: החברים שלי שאין לי קשר אחר איתם, שהם לא משפחה שלי והם לא חברי ילדות של אישתי או משהו כזה זה אנשים שהם כמוני. אגב, זה מבחינה עסקית זה לא הגיוני.

יעל: לא הגיוני?

אבי: הגיוני שהם יהיו אויבים שלי. כשטוב לי רע להם, וכשטוב להם רע לי, לרוב. ואנחנו הרבה מאד מתפקדים במין פיצול אישיות כזה.. מאד מורכבת. שאנחנו רוצים בתור חברים שיצליחו אבל ברור שהצלחת דורי זה בדרך כלל נבנה על כישלון שלי ולהפך. וסולל בונה הם שאול עמית וכן הלאה וכן הלאה. יחד עם זה אנחנו באמת מזדהים אחד עם השני הרבה יותר מאשר עם כל גוף או קבוצת אנשים אחרת ומבלים לא מעט זמן יחד. חלק מהעיסוק הציבורי שהזכרתי קודם זה חברותא לשמו. למרות שאנחנו כל הזמן אומרים שזה גילדה ואנחנו באים לקדם את הענף אבל חלק לא מבוטל זה פשוט לראות גברים ונשים, יש נשים ביניהם, שאני מרגיש הזדהות איתם.

יעל: בעצם אתה מתאר מצב שהרבה פעמים החברות הזו עומדת באיזה שהוא מבחן.

אבי: לעיתים קרובות היא עומדת במבחן אתה צריך.. אם אני מושך מנהל טוב לתוך החברה שלי בדרך כלל הוא מאחד המתחרים שלי. הם לא אוהבים את זה. אני לא אוהב את זה שעושים לי את זה. יש לנו כל מיני מוסכמות לאיך מתנהגים במקרה כזה, וזה קשה לשמור על המוסכמות אבל אתה צריך לשמור על החברות, אתה מעוניין לשמור על החברות אתה מעוניין לשמור על הכללים כי אחרת באמת למחרת אוכלים אחד את השני. אותו דבר עם התחרות. התחרות היא מאד קשה ומאד קטלנית במידה ואתה נכשל פעם אחרי פעם אבל אתה מנסה לעשות את זה בכל מיני מוסכמות שהן אגב חייבות להיות גם חוקיות, שיתוף הפעולה שלנו הוא קרוב מאד לפלילי. ברגע שאנחנו מתאמים מחירים למשל או ברגע שבאופן מודע אני אוותר לחבר שלי שהוא יקבל עבודה שהתחרינו עליו או משהו כזה. זה אלו עבירות פליליות, ואנחנו כמובן אף אחד מאיתנו לא הגיע לשלב זה בחיים שלו שהוא מוכן לעשות משהו פלילי, אם בכלל הוא היה מוכן בעבר, אז אנחנו גם בתחום הזה, המדינה לא אוהבת חוסר תחרות ויש חוקים נגד זה. אנחנו תחום מאד תחרותי.

יעל: זה תחום שיש עליו גם קצת סטיגמה של הליכה על הקו הדק הזה, בין ניגודי אינטרסים וכאלה. אתה מרגיש את זה?

אבי: כן, נכון. כן הסטיגמה של הענף ידועה. ידוע מאד.

יעל: איך אתה רואה את הסטיגמה על הענף?

אבי: אמא של אישתי, כששרה הסבירה מה אני עושה, היא הסכימה אחרי היסוסים שאמא תתחתן איתי אבל בתנאי שאני אציג את עצמי מהנדס ולא קבלן. זה היה התנאי שלה, למשל.

יעל: אותה מבין את זה? גם מבפנים, או שזה נשמע לך חיצוני ומנותק?

אבי: יש הרבה מאד דברים בחברה הישראלית שאני לא מבין. אני חושב שזה רע וטיפשי ולא מוצדק וזה אחד מהם.

יעל: אהה. החברה הישראלית בתור משהו שהצטרפת אליו.

אבי: כן.

יעל: כמו שאתה מתאר החברה היום היא חברה מאד גדולה. דרך אגב עד כמה גדולה, כמה עובדים יש בחברה?

אבי: יש בערך 2000.

יעל: חלקם קבועים וחלקם מחברות..

אבי: בערך 200 קבועים, ויש עוד קבלני משנה, ויש. היא השנייה או השלישית בגודלה מבחינת כמות העובדים בענף, ובתחומים רבים שהיא עוסקת בהם היא הכי גדולה.

יעל: יש תחומים בענף שאתה מעדיף לא להיכנס אליהם? פרויקטים שאתה מעדיף לא להיות מעורב בהם?

אבי: אנחנו בשנים האחרונות עסקנו בבנייה למגורים, אבל יש סיבות טכניות למה זה לא מעניין אותנו להיות קבלנים למגורים. ויש סיבות שאנחנו לא במיוחד טובים בלהיות יזמים למגורים. שזה עניין של שירות ללקוחות יחסית קטנים. לקוחות רבים וקטנים ואנחנו לא בנויים לזה ולא מבינים את זה. בעבר השתכנעתי שאנחנו לא טובים בזה. ולבצע פרויקטים למגורים גדולים זה לא בעיה, זה יחסית פשוט, אבל אחר כך אתה ..

יעל: להתעסק עם הם..

אבי: כקבלן בלבד אתה בעצם עם שני לקוחות, היזם והדיירים. גם כייזם אתה מתעסק עם הדיירים, רק דרך הסתכלות של היזם שיש לו את הכוח של החוזה הדרכוני שחתמת איתו בתור יזם, זה שונה מקבלן. קבלני ביצוע בדרך כלל חותמים על חוזים חד צדדיים בארץ כמו שלא מקובל בעולם. אנחנו יכולים לעשות את זה כשהיזמים עצמם הם גם מקצוענים ברובם. חברת החשמל או משרד הביטחון או רכבת ישראל. זה אנשים שגם מחר רוצים שמישהו יבנה עבורם ולכן הם לא..

יעל: לא מסתבכים..

אבי: הם מבינים שאם הם יתנהגו בצורה לא ישירה ולא הגיונית ולא הוגנת כלפי הקבלנים אז מהר מאד לא יהיו קבלנים שיוכלו או יירצו לבנות בשבילם אז יש איזה שמירה הדדית על גבולות סבירים למרות שהחוזים שאנחנו חותמים עליהם הם לא סבירים, וזה דבר יוצא דופן, זה עוד אחד הדברים שאני לא מבין בארץ. זה ההבדל בין החוזים לבין עצם הביצוע.

יעל: האם בעצם נכון לומר שאתה מעדיף לעסוק בפרוייקטים ציבוריים גדולים?

אבי: לאו דווקא ציבוריים. אנחנו גמרנו עכשיו את המפעל של Tower semi conductors במגדל העמק שזה חברה פרטית. אנחנו בונים את המבנה הגדול של הצבא האמריקאי ליד ראש העין, פרויקט גדול של 125 מיליון דולר שהלקוח הוא חיל ההנדסה האמריקאי. אמנם עבור הישראלים אבל לישראלים אין כמעט input. אנחנו כרגע עובדים בנתב"ג בחלקים שכן מסתיימים מתוך הפרוייקט של נתב"ג, אנחנו הקבלנים העיקריים שם. אנחנו בונים את משרד החוץ בירושלים. פרויקטים ידועים כרגע וכן הלאה וכן הלאה. ואנחנו גם עוסקים במשרדים בתל אביב, אנחנו בונים את המרכז החדש של בנק מזרחי וכך הלאה, אנחנו גם עוסקים במגורים פה ושם. בפרוייקטים אנחנו

או שותפים או בעלים של הפרוייקט, היזמים הבלעדיים ואיך שהוא אנחנו משתדלים לתת ללקוחות את מה שמגיע להם מבלי להתמודד עם היזמים באמצע שהם לא הגוף המקצועי.

יעל: יופי. אז באמת אני מתחילה.. יש לנו תמונה ככה די מפורטת מבחינת התחומים שאתה מתעסק איתם, והייתי רוצה להבין גם.. איך אתה מרגיש עם זה, איך אתה מרגיש עם המקום שהגעת אליו?

אבי: אני באותו מקום 25 שנה, יחסית. ואני לא יכול לראות את עצמי מחוץ למקום הזה ואני לא כל כך. איבדתי את העניין להסתכל על עצמי מבחוץ, ולבחון את עצמי ו.. אני כבר לא כל כך עושה את זה, אם כי אני זוכר שעשיתי את זה הרבה.

יעל: מה זאת אומרת?

אבי: אין לי .. אני נהנה מהעבודה שלי, מחפש ניואנסים. במסגרת החברה העיקרית אני עושה עדכונים מקומיים ומתרכז בנקודות ספציפיות מדי פעם ומשנה נקודות. לפני כמה שנים החלטתי שהחברה שלנו תהיה הכי בטיחותית במדינה למשל. ולקח לנו שנים, מינינו אנשים, למדנו, שלחנו אנשים לקורסים, אנחנו שמים הרבה דגש לזה ובאמת הגענו אני חושב. לא שאני חושב, באופן אובייקטיבי, אנחנו כרגע, האתרים שלנו הם הכי בטיחותיים, אנחנו משקיעים בזה הרבה מאמץ, אנחנו, גם זוכים בפרסים. כל שנתיים יש פרס שניתן לאתרים באזורים שונים של הארץ. יש שישה אזורים, אנחנו לא עובדים בכל האזורים אבל אנחנו קיבלנו ארבעה פרסים אזורים שונים של שניתנים בארץ, ובאחד מהם אנחנו פשוט לא עובדים, ובאחר באמת היה סולל בונה בצפון זכה. אז זה חשוב לי. יש לי כל פעם ג'וקים אחרים שאני נכנס ומחדד ומתעניין באופן ספציפי..

יעל: מעבר לעבודה השוטפת אתה מתכוון. זאת אומרת נשמע שאתה מאד בתוך העשייה ופחות עסוק בלהרים את הראש לאיזה הסתכלות, אה..

אבי: כן. יש לי עיסוק בשנים האחרונות, בשנתיים שלוש האחרונות של עיסוק סביב לחברות של קולגות שלי שנכשלו או שנכשלים. ובלי לפרט זה מאד מעסיק אותי בזמן האחרון, וחלק מהחברות האלו זה חברות שהיינו איתם בסימביוזה שהם עשו חלק מהעבודות ואנחנו חלק אחרים.

יעל: שותפים..

אבי: שותפים או קבלני משנה והיום אנחנו צריכים להיערך לעשות את זה לבד, למשל חברה שיש בה הרבה ידע, ועכשיו צריך לשכנע אנשים לקבל את העבודות. זה מעסיק אותי בכל מיני רמות.

יעל: וזה גם מתקשר למה שדיברנו קודם על החברות?

אבי: החברות ארוכות שנים. וכאב לי לראות את ההתרסקות שלהם.

יעל: איך אתה חושב שאנשים מסתכלים עליך בתור מנהל?

אבי: תראי, אני הקמתי את החברה ומהתחלה הייתי בראשה. לא הייתי צריך להתקדם בתוך החברה כדי להגיע לזה, אין לי מרפקים ואין לי בעיה לתת לאנשים את הכבוד. הכבוד שלהם זה הכבוד שלי. זה כמו עם הילדים שלי. זה לא דבר שמבחין ביני לבינם. אז מבחינה זו אני לא חושב שיש בעיה לאנשים שאני המנהל. יש בעיה מבחינת הלהכניס את החברה למתכונת פורמלית זו בעיה. לא פעם ולא פעמיים נעשו עבודות על עצם הניהול של החברה עבודות אקדמיות על ידי אנשים שיצאו לחופשות מהחברה וחזרו ועבודות אחרות מהטכניון, מבית הספר לעסקים רקאנטי נדמה לי שמו, מאנשים שליוו את החברה וכולם כתבו שזה "בארדק" (צוחק), שזה לא ברור כלכך. אני לא חושב

שזה נכון. אני חושב שבתוך החברה זה נכון איך שמקבלים החלטות ומה הסמכויות של כל אחד, אבל הוא לא דומה לשום דפוס שמקובל בחברות אחרות, זה נכון.

יעל: ואתה מרגיש עם זה בסדר?

אבי: זה עובד. וכשזה לא עבד אז שינינו את זה. לפני 14-15 שנה החברה כמעט התרסקה ואז ניתחנו רבות את החולשות של החברה ושינינו. שינינו כל מיני דברים. אין ספק שיבוא יום וניתקל בבעיות שאין לנו תשובה לזה, אבל אני תמיד פתוח ללמוד מה הטעויות, ולשנות ולהתאים את הדברים.

יעל: איך אתה באמת צופה את העתיד שלך בחברה?

אבי: גם היום, אני יכול לסוע לחו"ל לשבוע והחברה תסתדר בלעדי. החברה היא גוף דומיננטי. זה לא מכרה זהב שטוחנים את האדמה ויוצא זהב. זו חברה שכל שנה שנתיים שלוש כל העיסוק שלה משתנה בהגדרה. אתה קיבלת פרוייקט, סיימת אותו והלכת הלאה. וגם המיקום, הנה, עובדה שלפני 5 שנים עברנו מחיפה לקיסריה וזה לא הזיז לאף אחד, זה לא.. החברה זה בעצם כמה אנשים שיודעים להוציא לפועל עבודות, אז כל עוד יש אנשים שיודעים להוציא לפועל עבודות, החברה תקיים, אם לא, אז לא.

יעל: אז כמו ששמעת אותי כבר הרבה פעמים אומרת, ואני לא יודעת עד כמה אתה מסכים עם זה, לילדות יש השפעה מאד גדולה על מה שקורה איתנו בתור אנשים מבוגרים. אתה מסכים עם האמירה הזו?
אבי: בודאי.

יעל: אז בוא באמת תספר לי קצת על הילדות שלך. ונתחיל אולי מזה שתספר לי על אבא שלך. בן כמה הוא היה כשנולדת?

אבי: אולי באמת אני אספר שאני יליד תחילת שנת 40. אבא שלי אז היה בן 30. אמא שלי היתה בת 27. הם הכירו מאז שהם היו ילדים קטנים בכפר קטן בשם קאמפסק, בעצם מאז שהם נולדו, בכפר קטן במערב קנדה, והם הרבה לפני 1940 הם רצו להתחתן. הם רצו להתחתן ב-1934 והם לא יכלו להתחתן בגלל שהיה המיתון, המשבר הגדול בצפון אמריקה ולאנשים לא היה מה לאכול, ולא יכלו להרשות לעצמם להתחתן, והם עבדו בכל מיני עבודות לשרוד, וכשהם התחתנו ב-1939 זה בעצם היה עם פרוץ המלחמה, ופרוץ המלחמה בקנדה היווה בעיקר, גם בכל העולם המערבי, תחילת העשייה וה-prosperity של שנות ה-40 וה-50. וזה היה מאד דומיננטי בכל הילדות שלי. שני ההורים שלי היו אקדמאים, שניהם היו באיזה שהוא שלב מורים מוסמכים. לאמא שלי מהר מאד, נדמה לי שכבר כשאני נולדתי היא עזבה את העבודה והיא נשארה בבית, אבל אבא שלי עוד לפני שנולדתי התחיל להתעסק בשיווק של פחם ועצים, הן להסקה והן לחומרי בניין, ולאט לאט בעמל ממש קשה הוא הצליח לבנות את עצמו, לפרנס את המשפחה שלו ולבנות את עצמו. במשך שנות ה-40. אני זוכר שהייתי ילד קטן ולא יכלו להרדים אותי אז עשו איתי סיבוב במשאית הפחם של החברה כי לא היה לאף אחד private בשנים ההם גם בגלל המצב הכלכלי וגם בגלל שהיה מצב מלחמה ולא בנו מכוניות פרטיות. וזה מאד היה חשוב לי. אני ליויתי את אבא שלי. הייתי מאד precocious בתור ילד, והבנתי מה נעשה סביבי, וראיתי את המלחמה שלו להתפרנס וזה היה ממש ככה. זה לא היה עניין של אמירות. היה מלחמת פרנסה בין היהודים של מערב קנדה, בין הקנדים בכלל והיהודים. היהודים בפרט.

יעל: מה ההורים שלך למדו?

אבי: אבא שלי למד הוראה. הוראה כללית. האמא שלי למדה תואר ראשון אקדמי טהור בשפה וספרות אנגלית, ואח"כ תואר שני באנגלית וחינוך, ואחר כך היא לימדה. אבא שלי למד, המקביל בארץ זה סמינר. הוא למד בסמינר

למורים ובגיל 17 הוא כבר היה מורה. והוא לימד ילדים שבגיל 18 ניסו ללמוד אצלו. הוא לא היה כנראה מורה מצטיין (צוחק), והוא כנראה מהר מאד עזב את זה. לאמא שלי שהיא כן היתה מורה מצטיינת והיא השיגה עבודה בכפר עוד יותר קטן מהכפר שלהם, במרחק של 3 שעות נסיעה ברכבת, והיא לא היה לה שום הוצאות היא גרה במשפחות הכפריים כל שבוע בבית כפר אחר, וזה מדובר על בחורה בת 20, יהודיה, בין החקלאים הגויים האלו, בצפון קנדה בקפור אימים, ופעמיים בשנה, שלוש פעמים בשנה, ב-chrisms וב-Easter ובקיץ היא היתה בחופשה של כמה שבועות, ואף אחד לא היה מוכן שהיא תגור אצלם והם יאכילו אותה אז היא היתה נאלצת ללכת הביתה לחופשה. היא גם היתה רוצה אבל לא היה לה ברירה, וכל המשכורת הזו שהיא קיבלה ושלא היה לה בשביל מה להוציא, לא היה לה כסף כדי לקנות את הכרטיס רכבת של השלוש שעות שזה לא היה הרבה, אבא שלה היה צריך לשלוח לה כסף לקנות את הכרטיס של החופשות, עד כדי כך היה המצב הכלכלי קשה.

יעל: המצב קשה.

אבי: קשה. ואבא שלי עסק בכל מיני עבודות לפני שהוא הגיע למגרש למכירת פחם ועצים ללהסקה והוא היה סגן סוכן אינדיאנים בממשלת קנדה, אחראי על מכלאה של אינדיאנים, והוא היה סוחר עצים וסוחר בהמות ואלף ואחד דברים, ואז הוא התחתן עם, סוף סוף הם החליטו שהגיל דוחק בהם, למרות שהם רצו להתחתן 6-7 שנים קודם לזה והם התחתנו ודוד של אמא שלי הילווה להם כסף לקנות מגרש ולהקים את העסק נדמה לי 2000 דולר או משהו כזה, ואז הם יצאו לדרך. אחרי מלחמת העולם ה-II חזר אחיה של אמא שלי, מחיל האוויר הקנדי, והוא הצטרף בתור שותף ואז הם הלכו לכיוון של כל מיני, תחילת שנות ה-50 התחילו עם חומרי הבניין.

יעל: איך היית מתאר את אבא שלך, איזה מין טיפוס הוא היה?

אבי: הוא היה איש גדול, חזק. היה עובד מאד קשה, והוא היה שוביניסט. הוא לא הבין מה זה נשים. וכבר אז זה הפריע לי.

יעל: בתור ילד זה הפריע לך?

אבי: זה הפריע לי. הייתי, מאד הזדהיתי עם אמא שלי, והייתי מאד קרוב אליה. אבל הוא היה מאד בסדר איתנו. מאד אהב את הבנים שלו והיה גאה בהם. הוא היה הוגן וישר איתנו.

יעל: היית רב איתו?

אבי: לא, לא הייתי רב איתו יותר מאשר הרגיל. הייתי ילד קשה מאד, אבל הם היו די סבלניים כלפי.

יעל: מה אתה חושב שאבא שלך ציפה מההתנהגות שלך, מההישגים שלך, הרגשת ציפיות ממנו?

אבי: בודאי. אבא שלי וגם אמא שלי היו מאד, דרשו הרבה מהילדים. היינו שישה אחים. וכולנו גמרנו תואר מקצועי. לאבא היו ציפיות גבוהות מכל הבנים שלו. אני מגיל צעיר עבדתי בחופשות ובסופי שבוע בחברה. אני זוכר שהייתי גדול, בגיל 13 כבר-מצווה שלי הייתי בגובה שאני היום, ועוד שנתיים לפני זה, בגיל 11 אני כבר הגעתי לפדאלים של אותם המשאיות והתחלתי לעשות איתם דברים אימים, כל מיני תאונות בתוך המגרש של העסק. אז בגיל 11 הוא לימד אותי, הוא הורה לאחד הנהגים ללמד אותי לנהוג במשאית הזו, והייתי מסיע את המשאית בתוך המגרש מצד לצד ומעמיס אותה, ועובד כמו חמור, הייתי עובד 6-7 שעות בשביל לנסוע 4 דקות. וזה העסק שהוא עשה איתי, שאם אני עובד אני יכול לנהוג.

יעל: אתה חושב שזה היה ככה המסר שהוא רצה להעביר לך?

אבי: לא, אני לא חושב. אבל זו היתה המציאות. אני גם מאד אהבתי לעבוד, אני אהבתי את העבודה הפיזית. הייתי תמיד מאד פיזי בגוף שלי בעשייה שלי, אהבתי לעבוד, לבנות, לסחוב דברים. הייתי חזק ונהייתי מזה.

יעל: אבא שלך נולד בקנדה?

אבי: אבא שלי נולד באותה עיירה קאמפסק וגדל בקנדה והוא היה מאד מאד קנדי.

יעל: מה זה אומר? מה למשל היה המצב שלהם סוציאקונומית, לפני המשבר הגדול, כי תיארתי קושי מאד גדול שנבע בעיקר מהמשבר הכלכלי.

אבי: גם אז הם היו בקושי. הם גרו בעיירה קטנה. לצד האמא שלי, המשפחה של אמא שלי היתה יותר עמידה משל אבא שלי.. לא כל כך, אבל אנחנו מדברים על דרגות עוני שונות. לא מי יודע מה. אבא שלה, אברהם ביי, היה סוחר. בכל אופן, כל היהודים במערב קנדה היו ממש בתחילת הדרך. העלייה הגדולה התחילה ב'85,

יעל: של המאה ה'19.

אבי: של המאה ה'19, '90, שחלק מהמשפחה שלנו הגיעה לשם וכשאבא שלי נולד באלף תשע מאות ולא זוכר מה

יעל: 7 נדמה לי.

אבי: 1907, כן. אז הם לא היו שם הרבה שנים. האמא שלו באה בתור נערה, האבא שלו בא יותר צעיר. אבא שלו היה סוחר בהמות.

יעל: מאיפה הם הגיעו לקנדה?

אבי: מרוסיה, מזרח אירופה. והיו לו, הוא היה הבכור והיו לו 4 אחים קטנים, ששניים מהם עוד בחיים, ו.. הם עבדו, הבנות, בעצם חמישה סליחה, הוא היה הבכור, סליחה סליחה, היתה לו אחות אחת גדולה יותר, מרי, שהיא נשארה רווקה והיתה אשת עסקים אמידה למדי, והוא היה השני והיו לו 3 אחים יותר קטנים. שביניהם הבנות למדו והתפתחו והבנים התעסקו עם דברים של בנים: הם היו אתלטים, הם, האבא שלי אמנם למד להיות מורה אבל הוא הלך לכיוון של כל מיני דברים שונים ומשונים ואחיו הקטן סמי היה אתלט מחונן והיה אלוף בכמה תחומים במערב קנדה, בקנדה בכלל, דברים שלא מכירים בארץ אבל בספורט מאד חשוב בקנדה, והיה נערץ על ידי כולם כולל על ידי, והם היו משפחה מאד חזקה..

יעל: מלוכדת?

אבי: מלוכדת. האחים קשרו, שמרו על קשר כל הזמן אם כי הבנות היו בארה"ב והבנים היו בויניפג. האחות הקטנה אידית' היתה אחות במקצועה והתחתנה עם אוסקר שהיה רופא והם בשיקגו. והאחות לי רואת חשבון ובעלה פרנק היה מתאגרף וקבלן. מאד הערכת אתו.

יעל: כן. איזה נטיות היית אומר שהיו לאבא שלך? למשל אתה אומר שהוא הלך להוראה אבל שהיו לו עוד כל מיני התעניינויות.

אבי: הוא היה מוסיקאי מאד, הוא ניגן בכל מיני כלי מוסיקה. בזמן הנישואים הוא כבר לא עסק בזה אבל אני יודע מהסיפורים של האחיות שלו שהוא ניגן. שבעצם תקופה מסויימת הוא פירנס את עצמו מנגינה מקצועית במין להקה כזו של נגנים למועדונים. הוא היה איש משפחה, היה מאד חשוב לו המשפחה. הוא אהב מאד להמר. כל המשפחה שלו הם מהמרים. אחיו היותר קטן שסיפרתי עליו, הספורטאי האלוף, הוא הסתבך קשות בהימורים. יש לי שני אחים שאצלם זה בדרגת מחלה היום. שהם באמת הרסו, חלק הסיבות שהחיים שלהם היו קשים ולא מוצלחים היתה הנטייה שלהם להימורים. כנראה חלק ממה שאני אוהב בקבלנות זה ההימור שבדבר. עובדה שאני לא מהמר בשום

דבר אחר אבל זה לא אומר שאני לא מודע לזה שאני מהמר בזה. אני לא סובל קלפים, ומשעמם אותי ללכת לקזינואים, אני לא עושה את זה, אבל אין ספק שהעשייה שאני עוסק בה זה הימור אדיר.

יעל: לקיחת סיכונים.

אבי: כן.

יעל: אבא שלך הגיע לתחום של הפחם מתוך עניין מיוחד בתחום הזה?

אבי: לא, אני לא חושב. זה היה מסחר ששילב הכרות עם הילידים, עם האינדיאנים, שהיה לו. ויכולת לדבר עם הגויים שהיה לו, והוא פתח את העסק הקטן הזה, והתמודד איתו.

יעל: עד כמה אתה חושב שהיה לו סיפוק מהעבודה שלו?

אבי: אני לא מתאר לי שהיה לו סיפוק מהעבודה הזאת. הוא גם לא נשאר בזה, מהר מאוד, באותו המגרש הפסיקו למכור פחם ועצים להסקה ומכרו חומרי בנייה. עצים וחומרי בנייה.

יעל: מבחינת המימוש שלו, אתה חושב שזה התאים לו?

אבי: הסיפוק שלו היה לעומת המצב שלו שקדם לנישואים ולעומת המצב של ההורים שלו, שהוא הצליח בכבוד לפרנס את המשפחה שלו. זה היה הסיפוק שלו וזה היה חשוב לו, וזה במידה רבה הוא הוריש לי שזה הדבר הבסיסי החשוב ביותר שגבר צריך לעשות, זה לפרנס את המשפחה שלו בכבוד. הוא מעולם לא זילזל בהשכלה אקדמית אבל היה ברור שאצלו זה לא החשוב.

יעל: מה הוא עשה חוץ מעבודה?

אבי: הוא היה פעיל מאוד בבית כנסת, הוא..

יעל: הוא היה איש דתי?

אבי: הוא עם הגיל הוא קיבל על עצמו את המצוות, אני לא חושב שהוא במיוחד היה דתי. אבל הוא היה פעיל במועדוני הציונים ובמועדוני הכל מה שסביב לקהילה היהודית היה עיסוקו. הוא ייסד את הבית ספר העברי שבו האחים שלי, זה היה מאוחר בשבילי, אבל האחים שלי הקטנים, ג'רי שנמצא בחיפה הם למדו שם קורס מלא בבית ספר בעברית בקנדה והוא היה זה שייסד את זה והוביל את זה דרך האישורים של המוסדות שזה היה בית ספר מוכר בו'ניפג במערכת החינוך אבל שחצי מהזמן שפת ההוראה היתה אנגלית, הנושאים היו נושאים, היה עברית סליחה. זה היה עיסוק שלו ומאד חשוב לו.

יעל: נשמע פרוייקט, פרוייקט.

אבי: כן, הוא היה גאה בזה.

יעל: הוא היה ציוני?

אבי: הוא היה ציוני. הוא היה מה שאתם קראתם "great Zionist". הוא היה ציוני אבל הוא לא הבין מה אני עושה פה...

יעל: (צחוק) מה זאת אומרת?

אבי: הוא היה איש מאוד פרקטי והוא לא הבין במימוש חלומות לא היו לו חלומות. והציונות זה חלום. אז כל עוד זה בגדר חלום אז זה בסדר גמור אבל כשמנסים לממש אותו, זה הוא לא הבין.

יעל: לגבי אמא, איזה מין בן אדם היא היתה, ואיך היה הקשר שלך איתה?

אבי: אמא שלי היתה נהדרת. היא היתה בעיני אמא מושלמת. היא היתה חכמה, היא היתה עם הרבה מאד השכלה ויחד עם זה הרבה מאד חכמה.

יעל: חכמת חיים מה שנקרא?

אבי: חכמת חיים.

אבי: היו לה קשיים פיזיים מאד גדולים היא היתה חולה במשך שנים. מיד אחרי לידת התאומים היה לה סרטן השד כשאני הייתי בן 12-13, היא התמודדה עם זה במשך שנים. בתקופה ההיא הטיפול היה טראומתי ביותר, והיא אף פעם לא התאוששה מזה. אמנם הסרטן נגמר לה אבל היא תמיד היתה נכה אחרי זה והיה לה בעיות פיזיות רבות היא היתה גם בנעוריה מעורבת בתאונת דרכים קשה שהגבילה את השימוש שלה באחת הידיים שלה והיא היתה מבחינה פיזית, אמנם היה לה הרבה מאד מרץ אבל היה לה קשה כל השנים. אבל יחד עם זה היא היתה מאד מעורבת בחיים שלנו, ובחיים של הקהילה והיתה מאד מקובלת והיתה דמות מאד מרכזית בחיים של המשפחה. ובשבילי היא היתה מאד חשובה, אולי יותר חשובה מאבא מבחינת הגידול. אני ירשתי ממנה את אהבת הספרות ואת אהבת הארץ באמת. הרבה מאד אני הרגשתי שאני ממשיך אותה.

יעל: כן. זאת אומרת, אתה מרגיש שאתה יותר דומה לאמא שלך מאשר לאבא שלך?

אבי: כן, בדרך כלל.

יעל: במה?

אבי: אני גם תמיד הייתי נמשך לנשים חכמות ומצליחות ופעלתניות ועצמאיות, והראייה לכך זו האמא שלך. שהיא דמות דומה מאד לכל שאר החברות שאי פעם היו לי, מבחינה זאת, יש עוד אלף ואחד סיבות למה היא לא. אבל כולם היו נשים חזקות וחכמות ועצמאיות ואינטליגנטיות.

יעל: למרות שאתה הזכרת קודם שאמא שלך בעצם ויתרה על המקצוע שלה..

אבי: כי אז זה לא היה נחשב לויתור. היו לה שישה בנים, זה היה לה מאד חשוב, וכשהילדים היו די קטנים אני חושב שהיא יצאה מהמחלה הזאת, אני הייתי בערך בן 15, והיא היתה 42, אז היא חזרה לעבוד אבל אז היא למדה להיות מנהלת חשבונות והיא ניהלה את הספרים, את העסק של אבא שלי ושל אחיה. היא היתה שם יומיום מנהלת את הספרים, מתעסקת בכל הצד הכספי, בנקאי. היא עשתה את זה טוב מאד, בלי השכלה פורמלית. היא לימדה אותי את מה שאני יודע היום על ניהול ספרים, ואני יודע הרבה מאד, אני יכול להתמודד עם רואה חשבון שלי ועם הפקידי מס שלי, וכן הלאה. היא לימדה אותי את ההיגיון של ניהול ספרים, של ראיית חשבון, וממנה למדתי את זה, למרות שהיא לא למדה את זה פורמלית.

יעל: אתה חושב שהיתה לה נטייה למספרים?

אבי: לא. היא היתה פשוט אישה מאד אינטליגנטית, שלמדה את זה בעצמה בדרכים מסודרות. היא קראה את הספרות של זה ולמדה היא היתה מעין רואת חשבון, לא מוסמכת אבל אוטודידקטית היא למדה את כל מה שצריך. היא היתה גם אשת חינוך היא ידעה מה זה ללמוד, כנראה, אני משער לי.

יעל: איך היא היתה מפעילה משמעת, אם בכלל?

אבי: לא כל כך. לא היה.. הקטע של המשמעת לא היה הקטע החזק של אף אחד מהם. גם אנחנו היינו עושים את מה שרצינו, למזלם אני חושב, מה שרצינו היה טוב. אבל כשאחי הכניס בחזרה להריון בגיל 16-17 הם לא ידעו מה לעשות עם זה, אז חיתנו אותו איתה וזה.. למשל, ותמכו בהם בשני הילדים האלה, במקום אני לא יודע מה, לתת לו

שתי סתירות לחי ולשלוח אותה להפלה, מה שהיה מחייב, מה שאני הייתי עושה (צוחק). אבל הם לא ידעו מה זה משמעת. אבל בדרך כלל היינו בסדר.

יעל: מה דרך אגב קרה עם האח הזה שהתחתן בגיל 16?

אבי: אז בגיל 27 הם התגרשו ושנים אחר כך.. החיים שלהם, אי אפשר להגיד שהם נהרסו, יש לו חיים טובים עם שתי משפחות, אבל זה באמת היה משונה. אשתו הראשונה גם כן זה שינה לה את החיים, היא היום אישה מצליחה מאוד מאד וכן הלאה, אבל אין ספק שהם יכלו להיות עוד יותר מוצלחים אם לא היה להם ארבע שנים של גלות בצפון קנדה. הוא literally, הוא מכר רהיטים לאסקימוסים, זה מה שהוא עשה בגיל 18 עד גיל 22 והיא היתה עקרת בית בגיל 17 עד גיל 21. אני חושב ששניהם היו ראויים לדברים יותר מתאימים ויותר בונים, וזה לדעתי היה טעות של ההורים, של חוסר הפעלת משמעת. הם הגיעו לדברים מאוחר יותר, הוא היום עורך דין מוצלח מאד ואשתו הנוכחית רופאה מומחית לאולטרסאונד.. אבל יש לו ילדים ונכדים באותו גיל וזה פשוט..

יעל: בו נחזור באמת להורים שלך. הם הסכימו ביניהם בדרך כלל? איך היית מתאר את היחסים ביניהם?

אבי: לא היו מריבות. הם לא רבו ביניהם. היה כבוד הדדי. אני זוכר שהייתי בן 7, 8 וכמו שאמרתי לאבא שלי היה נטייה להמר ועם אחיו הם היו חברים במועדון קלפים של יהודים, שאגב שנים אחר כך אחי הצעיר חוסל באותו מועדון, לא מבחינה פיזית, מבחינה כספית, באותו מועדון, וקראו לזה אגב מונטיפיורי קלאב, זה מועדון של יהודים, אבל שם שיחקו קלפים על כסף ואמא שלי החליטה שהיא לא מסכימה יותר והיא אספה את כולנו והלכנו לאמא שלה, שגרה בקלגרי ובילינו את הקיץ שמה ואני לא יודע מה היה השיחות של אותו קיץ, ואני לא הייתי צד בהם וגם לא שמעתי אף אחת מהשיחות אבל אני זוכר שחזרנו בסוף הקיץ אז אבא שלי צבע את כל הבית והחליף את כל הדשא בחצר, החצר היתה קטנה אבל הוא עקר את הדשא הישן, שתל דשא חדש, טיפל בהכל, ומאותו היום ואילך הוא לא חזר ולא שיחק פעם אחת קלפים יותר בעד כסף נקודה. הוא לא הימר נקודה אחרי זה בעד כסף. אז כנראה שזה היה אחד הדברים היותר משמעותיים ביניהם אבל חוץ מזה אני לא זוכר מריבות ביניהם בכלל.

יעל: ראית גילויי חיבה ביניהם?

אבי: היתה חיבה לעיתים. אני ראיתי הרבה מאד שאבא שלי דיכא את אמא שלי בכל מיני הערות, אבל הוא עשה את זה בצורה מאד מינורית והיא קיבלה את זה היא לא רבה על זה. זה ברור היה שהוא לא היה בסדר.

יעל: אתה חושב שבאיזה שהוא מקום היא הקדימה אותו מבחינת התפיסה שלה למשל של נשים? אתה אומר שהוא היה שוביניסט..

אבי: יתכן. כן. אבל היא גם לא הקדימה אותו, היא לא היתה אישה משוחררת או משהו כזה. היא לא עסקה במשהו נגד הכללים היא לא היתה מורדת היא פשוט היתה אישה חזקה שרצתה לעשות כל מיני דברים בתור בן אדם לא בתור אישה. זה לא היה.. אבל הוא, ולכן זה היה מוזר קצת, שהוא היה מעיר הערות לגבי נשים והאווירה היתה שהוא לא מעריך אותה וזה היה לא מובן לי.

יעל: מה היית עושה עם זה?

אבי: כלום. כנראה שמה שהייתי עושה זה שביחסים שלי עם נשים הייתי שונה לגמרי מאז שאני זוכר את עצמי.

יעל: אז אפשר להגיד שבאופן סמוי ככה די לקחת צד, את הצד של אמא שלך בעניין הזה.

אבי: כן. כן.

יעל: ריחמת עליה?

אבי: ריחמתי עליה כי היא היתה חולה. היא היתה ממש סבלה. זה לא.. היא עברה דברים קשים מאד. ואי אפשר היה לא לרחם על אשה מרותקת למיטה לעיתים קרובות ובסכנת חיים וסובלת כאבים וכן הלאה. אבל בתור אישה במסגרת המשפחה, לא, לא ריחמתי עליה. חשבתי שאבא שלי עושה שטות. אני לא הבנתי אותו.

יעל: כעסת עליו?

אבי: לעיתים. לא הישלמתי עם מה שהוא עשה, אבל אף פעם זה לא הגיע לשיחות או משהו כזה. המריבות היחידות שהיו לנו, וגם הם היו עצירה של משפט תוך כדי שיחה, בלי להגיע לסוף המחשבה מין דבר כזה, די קמנו והלכנו ונפרדנו אחד מהשני המקומות היחידים שלנו היו סביב הביקורים שלו בארץ. הרבה יותר מאוחר. שהוא היה מעיר ביקורת על ישראל ואני לא הייתי מוכן לזה.

יעל: לשמוע ממנו ביקורת על ישראל.

אבי: אבל חוץ מזה כל מה שהוא עשה אני א. בדרך כלל הסכמתי ו/או למדתי לקבל ובכל מקרה לא רבתי איתו על שום נושא.

יעל: אז הזכרת כבר שהיית בן בכור. בוא תספר לי על האחים שלך.

אבי: יש לי חמישה אחים. כולם צעירים ממני. סיפרתי על קני שהיה ונשאר איש מאד מעניין. הוא גם היה אתלט. כולנו היו אתלטים אבל הוא הצטיין במשחקים. ואחריו עוד 4.

יעל: אז שישה בנים בהפרשים של..

אבי: שלוש שנים, מלבד האחרונים שהיה 11 דקות ש..

יעל: תאומים. תאומים זהים.

אבי: כן. זהים. קני היה סטודנט טוב. כולם היו תלמידים טובים, וכולם היו, קני היה כמוני קצת פרוחח, מלבד הלימודים. בדברים היסודיים היינו בסדר גם הוא וגם אני. למדנו טוב, קיבלנו ציונים הכי טובים, והיינו בבית בסדר אבל יחד עם זה עשינו כל מיני דברים של נוער, גבולי כזה, כולל סחיבת מכונת של האבא באופן שיטתי הרבה לפני שהיה רישיון.

יעל: ביחד, שניכם?

אבי: לא לא. אף פעם לא ביחד. אבל הוא היה מחקה אותי. והלכנו לצבא מה שהיהודים לא עשו, גם הוא וגם אני.

יעל: אתה מרגיש שקני הוא הכי קרוב אליך?

אבי: תראי, בגיל הוא הכי קרוב אלי, היו לי אחים הרבה יותר קטנים ממני. אני עזבתי את הבית דה פקטו בגיל 16, התחלתי ללמוד, בקושי הייתי בבית. גרתי אמנם בבית בחורפים אבל לא היה לי שום עניין בבית. פיזית ממש עזבתי בגיל 21 כשעזבתי את הבית ואת העיר ואת קנדה ואת הכל והלכתי לישראל, לא חזרתי לעולם, בגיל 21. אז בגיל 21, אח שלי מורי היה בן 13, אז הוא לא בדיוק יכול להיות חבר שלי. ואחיו היה בן 10, אלק, והתאומים ג'ים וג'רי היו בני 7, אז זה ברור שלא היינו חברים. ילד בן 7, אני זוכר שפעם טיילתי עם הילדים בעגלה והעוזרת שלנו על ידינו בחורה אוקראינית צעירה, ועצרו אותנו ושאלו, איזה זוג נחמד, איזה ילדים נחמדים.

יעל: ממש חשבו שהם שלך?

אבי: כן, וגם אני הייתי מבוגר לגילי גם פיזית וגם שכלית, וגם מבחינת ניסיון החיים.

יעל: מי שיחק עם מי, מי רב עם מי, איך היו היחסים בבית, מה אתה זוכר בתור ילד.

אבי: קני גם כן היה מאד עצמאי הוא לא היה מעורב. כולם הסתדרו ביניהם. התאומים זה היו תאומים זו תופעה מיוחדת. בעיקר שהם היו ילדים לאמא מאד חולה ובעיקר שהם היו מאד מאד מוכשרים. הם שיחקו הרבה על תאומים, וקטנים ושל ילדים של אמא חולה, היו להם הרבה מאד שטיקים שהם ניגנו בכלום, והם היו ילדים מדהימים, תמיד היו. גם היותר מבוגרים היו די מדהימים. כולנו היינו מאד יפים ומאד מוכשרים ומאד חכמים. זה עובר.. (צוחק).

יעל: מה אתה חושב הדבר שהכי מאפיין את המשפחה שלך, איך היית מתאר את המשפחה שלך מהצד? ככה משפחת ארנסון מ'יניפיג, מניטובה..

אבי: היינו יוצאים דופן פחות או יותר. שישה ילדים זה הרבה מאד ילדים בתקופה ההיא.

יעל: כן, זה היה הרבה גם אז?

אבי: כן. הרבה מאד. שישה בנים. זה עוד יותר מצחיק. וכל אחד מאיתנו היה מוכר בתחומים שלו בתור יוצא דופן. אני הייתי אימת האימהות של הבנות הטובות, (צוחק..)

יעל: מה זאת אומרת?

אבי: היה לי.. זה לא, זה לא, סתם.. צחוק. וקני היה נשוי כל כך צעיר. הילדים האחרים אני לא יודע איך הסתכלו עליהם, אבל בגדול היינו נחשבים אמנם משפחה ממוסדת שגרה באיזור הטוב של העיר וכן הלאה, אבל היינו יוצאי דופן.

יעל: למי מהאחים בסופו של דבר אתה מרגיש הכי דומה או שונה, ועד כמה בכלל האחים דומים אחד לשני?

אבי: אני הרבה שנים חשבתי שאני וקני היינו יכולים להיות אותו דבר רק ההפך. אני הייתי יכול לעשות את החיים של קני וקני את החיים שלי, זה היה עניין של מקריות כי אנחנו באמת דומים, אבל עם האחרים אני לא חושב. פיזית אני לא דומה למורי בכלל שהוא שמן ונמוך, ואם כי הוא נחשב הכי חכם מכולנו והוא עשה תואר ראשון ושני במשפטים, הוא הכישלון הכי גדול מכולנו הן מבחינת הבריאות שהוא הרס את עצמו, והן מבחינה כלכלית שהוא מעולם לא טרח להתפרנס ותמיד היה לעול על אשתו ועל המשפחה שלו. ואחי אלק שהוא גם עורך דין אבל מהמר כפייתי ובגלל זה זה סבל להיות איתו, אבל הוא פיסית מאד דומה לי. התאומים הם לא דומים לי אבל אני מאד אוהב אותם, את שניהם. אולי היום אני הכי קרוב אליהם. שניהם בתחום של הנדסה רפואית, אחד עם מאסטר ואחד עם דוקטורט, מאד מוצלחים בתחומם.

יעל: אתה חושב שהילדים קיבלו יחס שונה אחד מהשני? מאמא? מאבא?

אבי: אני הייתי הבכור. לבכור יש מעמד מיוחד, הוא לא צריך להתכונן. אולי כמו שאני ראש החברה, שאמרתי קודם. לא היתה לי תחרות עם מישהו, אני נולדתי בכור. לא הייתי צריך להילחם על מעמדי, זה לא היה חלק מהמשחק. היה לי מעמדי. הייתי הבכור. לא הרגשתי חזק ולא לא חזק. הטילו עלי דברים שלא הטילו על האחרים היו לי זכויות שלא היו לאחרים, זה הכל די מובן מאליו.

יעל: אתה חושב שהאחים הקטנים שלך באמת הרגישו אחרת?

אבי: אני בטוח. לא היתה להם את אותה האחריות. אני הייתי הרבה פעמים לבד עם כולם. למרות שהייתי פרחח וכן הלאה, אני זוכר ב1955, הייתי בן 15 לא היה לי רשיון נהיגה. אבא ואמא שלי באמת נסעו לראשונה לישראל. הם היו חודשיים מחוץ לבית. אני הייתי בן 15 עם 5 אחים בבית, זה היה חורף. אני זוכר שקראו שני דברים טראומתיים ביותר באותה נסיעה שלהם, ואני על שניהם, בתור גיל 15 הוטל עלי האחריות להיות ראש המשפחה.

ותפקדתי. אחד מהם היה שהאח שחימם את כל הבית שבק חיים, אני הבחנתי שזה שבק חיים. והחלפתי את החימום של מערכת הבית מתנור גדול שהשתמש בדלק, עם המיכל שלו והכל, החלפתי אותו בתנור גז. זה אומר שחתמתי הסכם עם חברת הגז, שהביאו את הגז, והבאתי ספקי תנורים ועשיתי איתם מו"מ, והתקינו לי את הגז, והייתי מאד גאה. מאד מאד גאה בזה בתור ילד בן 15!

יעל: וחימום אני משערת זה באמת דבר די קריטי עם הקור שם בו'ניפג בחורף..

אבי: בחורף אתה פשוט לא יכול.. זה לקח לי יומיים, ובמשך היומיים האלה עשיתי את הכל.. ואיום להגיד אבל זה היה פחות או יותר באותו סדר גודל דרמטי, שבוע לפני שהם חזרו מהארץ, הם היו בלונדון ואני הייתי בקשר איתם, והאמא של אמא שלי, הסבתא שלי, נפטרה. בקי. זו שאת קרוייה על שמה (זהו שמי האמצעי, י.א) שהיא אגב נולדה כבר בקנדה. ואני החלטתי, וכפיתי על כל האחים שלה ושלי לא להגיד להם. לתת להם לגמור את השבוע בלונדון, ואז לחזור נורמלית, ואז להגיד להם. ואני החלטתי. וזה הצליח. בגיל 15. (צוחק). הייתי הבכור באופן טבעי. ואנשים קיבלו את הקביעה שלי שלא להודיע להם. אני זוכר שגם אז חשבתי "זה דבר שאני צריך להחליט?" אבל אנשים אחרים לא ידעו מה לעשות אז אני החלטתי שלא נודיע להם, ואני דיברתי איתם בטלפון ואמרתי הכל בסדר, תחזרו מהר, וזהו.

יעל: מה הזיכרון הראשון שאתה זוכר?

אבי: הזכרון הראשון. אנחנו גרנו בבית קטן ליד המגרש של הפחם, אזור שכולו גויים. לא היו יהודים שם בכלל. והיה שני מטר מאיתנו מחנה צבאי גדול. הייתי פחות משלוש כי בגיל 3 עברנו לבית אחר, ואני זוכר את הבית הזה. שאני הלכתי ברגל ואני הגעתי למחנה הזה ואני נכנסתי והתיישבתי עם החיילים, וזה היו כל מיני חיילים שנראים לי, כשאני זוכר חיילים גויים אני נזכר בהם, כל מיני ג'ינג'ים גדולים ששתו בירה, ואני התיישבתי שם עם החברה הם חשבו שאני מאד חמוד וההורים שלי השתוללו וחיפשו בכל מקום עד שהם נזכרו לשאול במחנה אם יש איזה חייל בן 3 שמה.. והחזירו אותי, זה הזכרון הראשון.

יעל: אתה זוכר איך הרגשת?

אבי: כן, הרגשתי מצויין, זה סיקרן אותי לדעת מה הם עושים שם כל החיילים האלה.

יעל: ומה אתה מרגיש על זה היום, מה אתה יכול להגיד על הזכרון הזה?

אבי: זה היה בסדר גמור זה היה בסדר. אני זוכר כל מיני דברים מהגילאים האלה. על פי רוב דברים טראומטיים כאלה לא סתם. יש לי זכרון שחוזר אלי כל הזמן של האמא שלי מבשלת. של הידיים של אמא שלי מבשלות. זה כשאני זוכר את אמא שלי אני תמיד חושב על אמא שלי לועסת, לא לועסת, איך קוראים לזה?

יעל: לשה?

אבי: לשה. לשה במשהו עם שתי הידיים היפיפיות שלה. זה אני זוכר, דרך הידיים את האמא שלי.

יעל: כן.

אבי: זה אני מתאר לי אולי היה הזכרון הראשון אבל זה לא היה אירוע זה פשוט.

יעל: זה משהו שאתה זוכר.

אבי: כן.

יעל: איזה מין ילד היית? התחלת להגיד שהיית פרחח..

אבי: הייתי מאד אתלטי. להיות אתלטי לא היה.. יהודים לא היו אתלטיים. שיחקתי הוקי הרבה. שיחקתי, כל המשחקים.

יעל: איך היית בלימודים?

אבי: הייתי מעולה בלימודים. תמיד הייתי בכיתות מיוחדות. היו כיתות מיוחדות היו כיתות מחוננים מגיל צעיר, והייתי תמיד בכיתות המיוחדות האלו, מאד הייתי מודע לזה שאני חכם וזה היה חשוב לי, לקבל ציונים הכי טובים, ויחד עם זה הייתי פרוחה.

יעל: עוד לפני בית ספר, בגן, היית במסגרות של יהודים? או מסגרות רגילות?

אבי: כן, לפני ששם גרנו בצפון, זה אחרי שגרנו במערב, המערב היה איפה שאבא שלי היה לו העסק. אחר כך בגיל 3, כמו שאמרתי עברנו לצפון.

יעל: שזה נחשב כאילו יותר טוב?

אבי: זה לא יותר טוב, זה יהודי. זה האזור היהודי זה לא האזור הטוב עדיין. אז הייתי בן 3 ואמא שלי לא ידעה איך להחזיק אותי בבית והיה אחי הקטן בדיוק נולד אז בגיל 3 היא רצתה לשלוח אותי לבית ספר אבל לא קיבלו, רק בגיל 6 מקבלים לבית ספר, ולא היו טרום גן ושמום גן במערכת החינוך אבל היה בית ספר יידי, Peretz Shool, שהיה לא רחוק מהבית שלנו, ואז היא רשמה אותי לבית ספר הזה בכיתה א' כי לא היה גן. אז הייתי בן 3 והלכתי לכיתה א' של הבית ספר היידי, והלכתי לשם, כנראה שזה היה בעצם בגיל 4 הייתי שם שנתיים, כיתה א' וכיתה ב' ולמדתי ביידיש, ההורים שלי לא ידעו יידיש. אבא שלי ידע קצת. האמא שלו לא כל כך דיברה אנגלית, או שהיא העדיפה, אני לא יודע, או שההורים ביניהם דיברו יידיש, אני לא יודע, בכל אופן הוא הבין קצת. אמא שלי ממש לא ידעה מילה. ההורים שלה לא ידעו מילה. והם שלחו אותי לבית ספר הזה כי קיבלו ילדים בגיל 4. אז אני למדתי ביידיש בן 4 ובן 5, ובגיל 6 רשמו אותי לבית ספר הממלכתי שהיה ממש מעבר לגדר שלנו, היינו שכנים עם Luxtens School אבל הייתי כבר צריך להיכנס לכיתה ג' מבחינת התקדמות וזה לא הפריע לבית ספר, אז עשו לי מבחן והתברר שאני יודע את הכל, אבל אני יודע את זה ביידיש. אז עשו פשרה ושמו אותי בכיתה ב'. ולכן אני גמרתי שנה וחצי מוקדם, אבל יכלתי לגמור שנתיים וחצי מוקדם אם זה לא היה יידיש, אם זה היה אנגלית.

יעל: מה אתה זוכר מהבית ספר היידי הזה?

אבי: כלום. אני זוכר ריקודים. היה להם מין אודיטוריום כזה קטן. זה היה מעל שורת חנויות. זה היה בית ספר עלוב ביותר. שמה לימדו אותנו. אני זוכר את הלימודים, את צורת הכיתות, היו 10 ילדים או משהו כזה. היה "מלמד" לא היו מורות. אבל בכל החגים כינסו אותנו באודיטוריום קטן ושרנו ביידיש כל מיני שירים. אני זוכר גם כשהלכתי לבית ספר הקנדי הרגיל אז שלחו אותי ל Hebrew School והלכתי כל ערב אחרי בית ספר, והיה גם ביום ראשון. ולא רציתי ללכת כי זה הפריע לי להוקי, ולכל המשחקים. אני זוכר את זה היטב. אני למדתי בבית ספר של היתומים. היה בית יתומים של יהודים. גם כן לא רחוק מהבית שלי ושם היה הבית ספר בעברית. ושם למדתי עברית בנבי אשכנזי.

יעל: זה היה נפוץ לשלוח ילדים לבית ספר הזה?

אבי: כן, זה היה הבית ספר העברי של השכונה. לא היידי. אבל העברית היתה אשכנזית, אז למדתי עברית עד לבר מצווה באשכנזית. לכן עד היום כשאני רוצה להיות נחמד עם אמא אני אומר לה "זוגיסי יוקורא" את יודעת מה זה?

יעל: זוגתי היקרה.

אבי: כן. (צוחק).

יעל: בתור ילד, איך הסתדרת בשכונה, בחברה של הילדים?

אבי: בסדר, תמיד הייתי בסדר..

יעל: איזה מין תפקיד היה לך בין הילדים, נגיד היית מנהיג או ליצן או..

אבי: תלוי איזה חברה. לא הייתי ממש חלק מחברה ספציפית אף פעם. היה לי ספורט והיה לי הלימודים וזה היו שתי קבוצות לגמרי שונות, והיו לי היהודים, החברים היהודים, ששוב פעם זה היה, בגלל שהם יהודים, ואף אחד מהם זה לא היה כל החיים שלי, ועסקתי הרבה בדברים אחרים, בעבודה. אני אומר לך, בגיל 11 התחלתי לעבוד בכל מיני שעות הפנאי שלי גם, אז לא היה לי זמן להיות שייך לקבוצה של חברה.

יעל: אתה חושב שהיית ילד במיוחד עצמאי?

אבי: כן. מאד עצמאי. תמיד הייתי מאד עצמאי. למרות שחלק גדול ממה שעסקתי חייב נוכחות של אחרים. אי אפשר לשחק הוקי לבד למשל.

יעל: בהוקי אני מבינה שזה היה בעיקר לא יהודים.

אבי: כן. אני חושב שהייתי היחיד. ובצבא שזה סוג של מחנאות כזו, בעיקר בקנדה, הייתי היהודי היחיד. וכן הלאה. זה דברים שאהבתי, דברים כאלה של בנים, שאהבתי.

יעל: כן, אתה חושב שהעיסוקים שלך היו כאלה עם מודעות לזה שהם של בנים?

אבי: ידעתי, כן. ידעתי. והיו גם דברים שהם לא היו בהכרח של בנים שהם היו חשובים לי.

יעל: מה למשל?

אבי: למשל, אני הייתי העורך של העיתון של התיכון. אני שכחתי מזה לגמרי עד שעשינו מסיבה פה ואחת הבחורות מכל הווינפגאים הביאה את הספר שהוצאנו. את ראית את זה?

יעל: לא לא ראיתי.

אבי: כן, אז זה דבר גם של בנות וגם של בנים, ובעיקר של יהודים. אני לא זכרתי ממש שעשיתי את זה עד שהיתה שם התמונה שלי, וזה היה תיכון, זה דבר שאתה אמור לזכור זה לא בדיוק ימי הביניים.. אני גם למדתי. המון המון דברים, באופן סדרתי כזה. הייתי מין סטודנט סדרתי כזה. למדתי לטינית ולמדתי היסטוריה ולמדתי כל מיני דברים שלא הייתי צריך ללמוד בשביל התאוה..

יעל: מתוך בחירה?

אבי: כן.

יעל: אתה חושב שזה גם בהשפעת אמא שלך?

אבי: לא לא בדיוק בהשפעה, לא היה מפריע לה שלמדתי או לא למדתי, האחים שלה גם היו מאד דומים לי. אני לא יודע אם אני.. אחיה הקטן היה ספורטאי גדול, אחיה הבכור התחת עם גויה וגר בצפון קנדה ומעולם לא, הוא עסק אך ורק בדברים של גברים. בצייד, ובהוקי ובזה, שום דבר. עד ליומו האחרון אני לא חושב שהוא פתח ספר להנאתו. למרות שאמא היתה אינטלקטואלית, ושני האחים הקטנים שלה היו יותר אינטלקטואלים.

יעל: בוא נחזור רגע אליך בתור ילד. בבית ספר היו מקצועות שאהבת יותר ופחות?

אבי: לא. היו דברים שלא הייתי טוב בהם. מגיל צעיר הידיים שלי רעדו. אז לא יכלתי לצייר. אני לא יודע אם לא יכלתי או שלא הייתי מוכשר בזה אבל לא ציירתי. גם היה לי קושי גדול בזמן לימוד ההנדסה בשרטוט. אני לא יכלתי לשרטט. לא יכלתי לקרוא את הכתיב שלי. הכתיב שלי היה בלתי קריא. לכן עוד בחטיבת הביניים למדתי להדפיס על מכונת כתיבה לבית הספר מה שהיה לגמרי חריג בעידן הזה. בעידן המחשבים זה נשמע לך נורמלי אבל אף אחד לא הדפיס שום דבר. רק אני בשביל שאני אקרא את זה.

יעל: היה לך חשוב ככה להתגבר על הקושי הזה..

אבי: לא חשוב, אחרת פשוט לא הייתי..

יעל: לא היתה ברירה. בחטיבת הביניים, בתיכון, היתה לך איזושהי בחירה בלימודים?

אבי: כן, בודאי. קודם כל, אני בחרתי לעזוב את החטה"ב שנה מוקדם. בגלל כל מיני סיבות יכלנו לעזוב או בסוף שמינית או בסוף תשיעית, וללכת לחטיבה העליונה. ואני בחרתי בסוף שמינית.

יעל: שמינית? שמינית זה.. כיתה ח'?

אבי: אה, כן כיתה ח'. הכיתה השמינית. כן זה בארץ זה יב', לא, ואני הלכתי בכיתה התשיעית לתיכון. ואני בחרתי ללכת לאיזה בית ספר רחוק מהבית. אבל באותו הקיץ אני חליתי בפוליו והיה לי איזה קושי פיזי שעם הזמן נעלם לגמרי אבל באותו הסתיו היה אי אפשר ללכת לבית ספר הזה אז אמא שלי העבירה אותי לבית ספר אחר, קרוב מאד לבית שלנו, היות שבדרך כלל לא התחילו בכיתה 9 שם, רק הגויים, היהודים ממש לא, הם נשארו עם הבתי ספר שלהם העוד יותר קרובים לבית שלהם. ושוב פעם הייתי, כבר בכיתה 9 הזה נכנסתי לכיתה מחוננים, על פניו.

יעל: אתה זוכר על בסיס מה הגעת לכיתה הזו?

אבי: הייתי מחונן, אני יודע..

יעל: הם עשו כל מיני מבחנים או משהו כזה כלומר ידעת..

אבי: כן היו כל מיני מבחנים וגם אמא שלי והחברות שלה והקרובות, היתה לה בת דודה כזו חברה מאד לאמא שלי שהיתה בין המייסדות של כל התחום של הבחינה הפסיכולוגית בקנדה, והיא קיבלה.. היא עד היום מאד מכובדת, היא עוד בחיים, וידענו מה זה, וידעתי. אמא שלי ידעה מה זה כל הדברים האלו..

יעל: פסיכומטרי או משהו כזה..

אבי: פסיכומטרי למיניהם, ובחינות אחרות. אמא שלי הצילה את אחי הקטן. בכיתה א' הם אמרו שהוא מוגבל והוא לא יודע להקשיב ולעבוד. והיא הבחינה, היא הבחינה שהוא חירש באוזן אחת, ונתנה את הפתרון המהפכני שיושיבו אותו בצד השני של הכיתה, איפה שהוא כן ישמע והוא פתאום נהיה מה שהוא, חכם מאד.. וגם איתי, היא היתה מעורבת מאד בחינוך שלנו והחליטה שאני אבחן ואלך לבית ספר הזה. והתקבלתי ושם בשביל לגמור תיכון היית צריך לבחור 2 מתוך 4 אופציות, בשביל לסיים את התיכון. מן שיטה כזו של ניקוד אבל זה לא היה עם ניקוד היית צריך לקחת מתוך לטינית, ביולוגיה, פיזיקה וכימיה, נדמה לי, לבחור 2, לא חשוב איזה שניים..

יעל: אז מה אתה בחרת?

אבי: אבל למחוננים היתה זכות לעשות את כל הארבע, ואנחנו עשינו את כל הארבע וקראו לנו כיתה הארבע אופציות, וזה היה האפיון שלנו, וזה היה רק מי שהוא עם ציונים מאד גבוהים. נדמה לי שזה היה רק על ציונים. אולי היו גם מבחנים, אני מתאר לי שהיו מבחנים. אני לא זוכר בדיוק איך התקבלתי לזה, אבל זו היתה כיתה מאד מיוחדת.

יעל: אז מה אמרנו? ביולוגיה, כימיה, לטינית ו..

אבי: פסיקה, שזה היה מה שהציעו זה היה כל האופציות שלא היית חייב, היית חייב רק שניים מהם לגמור כמו בגרות, מותר היה שלישי למי שרצה, ואסור היה יותר משלוש, חוץ מהכיתה הזו..

יעל: שיכלו את כל הארבע.

אבי: שלמדו את כל הארבע, אחרת לא היית בכיתה הזו. אתה לא היית חייב להיות בכיתה. מתי שרצית יכלת לעזוב את הכיתה. היה הרבה מאד הישגיות בכל שיטת הלימוד שלנו, והרבה מאד פרסים. למשל עשו לך ממוצע של כל המבחנים שלך, גם המסודרים וגם הלא מסודרים. ועם הממוצע שלך היה מעל איזה רף מסוים שקבעו אותו באופן שרירותי, היית משוחרר מלעשות את הבחינות של סיום שנת הלימודים.

יעל: כמו בחינות בגרות?

אבי: כל הבחינות. בחינות סיום של הכיתה, לא עשית. והממוצע הכי טוב היה "עבר ללא מבחן", זה היה..

יעל: זה נחשב לציון הכי גבוה.

אבי: כן. וזה גם חסך לך, לא רק את השבועיים שלושה של הבחינות של סוף השנה, שאתה היית חופשי, אלא כל התקופה שקדמה לזה עשית כל מיני דברים כיפיים, כי לא הצטרכת.. הכיתה היתה ערוכה ללמוד לבחינות, ואתה לא הצטרכת, אתה הלכת ועשית מה שרצית בלי כל מיני דברים מסודרים וזה היה נהדר. ולכן עסקתי בבית ספר בכל מיני דברים אחרים, היה המון המון תמורה להישגיות בבית ספר שלנו.

יעל: ונכנסת לזה.

אבי: כן, באופן טבעי. זה לא היה מאמץ בשבילי לקבל. אני למדתי בקלי קלות לבחינות. למדתי בקלי קלות בכלל, והייתי במיוחד טוב בבחינות. הייתי יכול להיבחן נדמה לי בדברים שלא היה לי מושג בהם, ולקבל ציון טוב. כי ידעתי להגיב על בחינות. גם היום, אני מאלתר במצבי לחץ בקלי קלות. שזה בעצם בחינה.

יעל: אז יצא שבעצם סיימת את התיכון מוקדם..

אבי: אז סיימתי, גם אפשר היה לבחור לסיים אותו בסוף 11 כיתות או בסוף 12 כיתות. ואני בחרתי לסיים.. יכלת לקבל מה שנקרא Senior or Junior Matriculation . Junior Matriculation היו שני סוגי אנשים הפוכים שסיימו אותו, כאלה שנמאס להם לגמרי מבית ספר, ורצו איך שהוא להפסיק וללכת לעבוד, הם סיימו אחרי 11 כיתות. וכאלו הפוכים, שידעו מעל לכל ספק שהם יהיו אקדמאים, הם ימשיכו ונמאס להם כבר מהבית ספר כי זה ילדותי, גם הם סיימו Junior. אז אנחנו, אני ואנשים כמוני סיימנו בכיתה 11. אז הטרואמה הגדולה שלי של סיום בית ספר היה שה- Graduation Party מסיבת הסיום היה מאד חשוב, בעיקר היה חשוב לתפוס את החברה שלך וללכת לאיזה שהוא מקום ולהתמזמז באוטו ואני הייתי צעיר מדי בשביל רשיון נהיגה. כולם היו, וזה היה משבר גדול (צוחק)..

יעל: או..

אבי: אבל איך שהוא ברגע האחרון קיבלתי רשיון, ממש ביום של המסיבה. לא שהייתי מוותר, הייתי לוקח את האוטו בלי רשיון אבל זה היה יותר מסובך. כמו שאמרתי, חמש שנים קודם הייתי גונב את האוטו של אבא שלי באופן שיטתי וסדרתי.

יעל: איך הסתדר להיות מצד אחד התלמיד הכי מצטיין, הכי כזה ב-top score ומצד שני להיות כזה פרחח?

אבי: כן, זה היה בעיה. אני גם הייתי יהודי, זה מאד היה חשוב להיות יהודי בין הגויים. לא בכיתת המחוננים, היה שם נציגות לא מבוטלת. לא שהכל היו יהודים אבל היתה נציגות סבירה של יהודים שם, אבל בכל שאר העיסוקים שלי הייתי היהודי היחידי ולא הסתרתני את זה והיה הרבה מאד סביב הנושא הזה שאני יהודי.

יעל: חווית חוויות לא נעימות בהקשר הזה?

אבי: בעיקר, כן. בעיקר לא נעימות. היו הרבה הערות, היו הרבה דברים שעשו הגויים והיהודים לא עשו, הלכו ולא הלכו. והיתה הרבה שנאה.

יעל: אתה יכול לזכור ממתי התחלת להרגיש את העניין הזה, שאתה יהודי במסגרות..

אבי: הו, מגיל 0.

יעל: ממש מאז שאתה זוכר את עצמך.

אבי: כן.

יעל: בעיקר בהקשר של הספורט, או..

אבי: לא, לאו דוקא, בעבודה גם. אז היינו היהודים בעלי החנות הזו.

יעל: שזה תחום שלא היו בו כל כך יהודים?

אבי: לא, בעלי חנויות היו יהודים. ואלו שבאו, באו וקיללו את ה.. להתווכח על המחיר, המושג היה "To Jew the price". לא להתווכח, אלא "to Jew- you want to Jew it down, Jew it up". זה היה פועל. אנטישמיות היתה חלק מאד מאד חשוב בחיים שלי. מאד מאד דומיננטי.

יעל: פחדת מזה?

אבי: גם פחדתי וגם התרעמתי, וגם התגריתי בזה. היה הרבה דברים שלא ויתרתי. שמעתי משהו שאולי לא בדיוק נאמר אבל אני הגבתי בצורה חריפה. היו לי הרבה מריבות. פיסיות ואחרות. הרבה פעמים הלכתי מכות. היה מאד חשוב לי כל היהדות. היותי יהודי גאה. לא סבלתי התחסדות ליהודי כנוע או משהו כזה. אני התגריתי באנשים ונלחמתי באנשים.

יעל: אתה זוכר תגובות של הסביבה שלך על העניין הזה?

אבי: היהודים גם לא אהבו את זה. היהודים לא אהבו. למה לך לחפש צרות, אל תלך לזה, אל תעשה את זה, תתכופף, תעלים עין.

יעל: גם אמא ואבא?

אבי: לא. האמא היתה מאד גאה. האבא גם היה. אני זוכר, אחד הזיכרונות הכי בולטים על אבא של היה. החנות שלנו היתה ארוכה מאד ובקצה הפנימי היתה העמדה שממנה ניהלו את העסק, ראו את כל החנות. ובקצה הקדמי היתה דלת. ועוד מאחורינו היה מגרש, והיה עוד איזה בית מלאכה קטן שעסקו בתיקון חלונות. זה היה מין שירות כזה. באו אנשים עם המסגרות שלהם השבורות וסגרנו ותיקנו את החלונות. ומישהו בבית מלאכה הזה אמר איזו הערה אנטישמית לאבא שלי, הייתי קטנצ'יק אני לא זוכר כמה. ואבא שלי שהיה איש גדול מאד וחזק מאד, תפס אותו מאחורה בצוואר של הבגד ובחגורה של התחתונים והוא הסיע אותו לפניו, הוא דחף אותו לפניו לכל אורך החנות וכל מטר עצר ונתן לו בעיטה בתחת, ודחף אותו עוד מטר ועוד בעיטה. והאיש השתולל והוא לא הצליח לברוח מאבא שלי. ועד לדלת הקדמי והוא דחף אותו החוצה והאיש נשפך על החצץ. הכל על הערה אנטישמית שהו אמר כנראה מאד חריף, כי ככה הוא בדרך כלל לא הגיב ככה אבל הוא ממש השתולל על האיש הזה. וזה היה

בסביבה שלא היו יהודים בכלל אבל היו כמה בעלי חנויות שגרו במקומות אחרים, וניהלו את החנויות שלהם בסביבה הזאת והיכרנו את כולם. היה גם מרכז מקצועי קטן עם רופא שיניים שם יהודי שהיה בן דוד של אמא שלי ועוד איזה כמה יהודים בתוך הגויים האלו, אבל רק ענייני מסחר. ואני עשיתי את הדברים שהגויים עשו.

יעל: כמה היית כשקרה הסיפור הזה?

אבי: אני לא זוכר, אבל צעיר, כנראה בן 5 או משהו כזה.

יעל: מה רצית להיות כשהיית קטן? נגיד ממש קטן, מה הזכרון הראשון שלך של משהו שהיה לך מן פנטזיה כזו?

אבי: אני לא ידוע אם את.. בארץ יש את הצופים. אז גם בקנדה וארה"ב יש את הצופים אבל זוטר לצופים יש דבר שנקרא Wolf cubs – גורי זאבים. זו היתה קבוצה מאד צעירה, עד גיל 12-13. והם היו קבוצה מאורגנת על פי סיפורי מוגלי. את זוכרת את מוגלי?

יעל: כן.

אבי: אז היה עקיבא היה ראש הצוות והיו ראשים והיו תתי ראשים והיה מאד צבאי. כמו הצופים אבל לקטנים. היה מין כובע כזה חמוד, ירוק כזה עם פסים וגם היה לך סוודר עם כל מיני הישגים, מדליות כאלה מבו, שאמא שלך היתה תופרת מבו כאלה, שהשגת.

יעל: זה היה של יהודים או..

אבי: לא, אבל זה היה מאורגן סביב הכנסיות וגם לבית כנסת שלנו היה אחד כזה.

יעל: וזה היה בנים ובנות ביחד?

אבי: לא. היה girls Cubs. היה לחוד לבנים אבל זה היה נחמד. הקבוצה היתה מחולקת לשש וראש השישיה היה sixer הוא היה אחראי על שישיה. וראש הראשיים היה senior sixer, הוא היה כאילו ראש הזה, וזה היה אני. ואני הייתי כל כך גאה בעצמי.. ואני זוכר שזה היה מאד מאד חשוב לי, ואני כבר נהייתי מבוגר מדי, הייתי כבר בן 12 או בן 13 והייתי צריך לעזוב את זה כי די הולכים משם לצופים, ואני לא רציתי, ואני חשבתי שאני (צוחק) אני זוכר שהיו לי חלומות כאלו חצי ישנים שאני אמשיך להיות wolf cub ואני אף פעם לא אצא.. אבל שאני אעשה דברים בתור wolf cub שגדולים עושים, אני אלך למלחמה בתור wolf cub ואני אעשה ואני זוכר את החלומות האלו שאני רציתי להיות wolf cub כל החיים שלי.

יעל: להישאר wolf cub לנצח.

אבי: להישאר senior sixer לנצח, זה אני זוכר.

יעל: ובסוף עברת לתנועה אחרת?

אבי: כן עברתי לצופים אני לא זוכר לא משהו מיוחד.

יעל: לא היית בתנועת נוער ציונית?

אבי: כן, יותר מאוחר הייתי ב"הבונים דרור".

יעל: תגיד, אז אם נחזור לשאלה שלי, אתה זוכר משהו שרצית להיות כשתהיה גדול?

אבי: אז זהו אני רציתי להיות חייל. גיבור.

יעל: חייל גיבור.

אבי: מאד חשוב היה לי. כן. חייל גיבור כשהייתי קטן. זה מה שרציתי תמיד. היו לי כל מיני משחקים וחלומות של חייל גיבור.

יעל: חייל. ומתי שהוא התחילו להיכנס גם מקצועות אחרים לחלומות או תחומים אחרים?

אבי: כן. כן כן לא.. אבא שלי גם עסק במקצת, לא בצורה מסודרת, בבנייה. אני מאד אהבתי את הצד הזה. שוב פעם, כשסוף סוף זכיתי ברשיון נהיגה אז הדבר הראשון שעשיתי קיבלתי מאבא שלי קרדיט וקניתי טנדר ובניתי בתים.

יעל: באיזה גיל זה היה?

אבי: 16. ובניתי בחופשות שלי, עד שהלכתי לצבא. בגיל 16 בניתי בית קיץ של המשפחה באיזה אגם. לבד, לקחתי ספרים ולקחתי איזה עוזר ובניתי בתים. היה נראה לי שזה אני יכול. באופן עצמאי. תמיד עסקתי בבנייה ובניתי גדרות וכל מיני דברים בבית, תמיד אבל פה..

יעל: זאת אומרת זו היתה נטייה מאד בולטת שלך העניין הזה של בנייה..

אבי: כן. לבנות. מאד אהבתי לבנות.

יעל: מה אהבת בזה כל כך?

אבי: אני יודע? לבנות! לקחת כל מיני חומרים ולעשות מהם משהו. זה היה כיף.

יעל: ליצור, זאת אומרת התחושה הזו של ליצור משהו.

אבי: כן. זה היה נחמד. הבית הזה בצפון זה היה נהדר כי זה היה מגרש על אגם מלא עצים צומחים, וקודם כל חתכתי את כל העצים וכל מיני שטויות וזה. אחרי זה הלכתי לצבא בגיל 17. הצבא גם מימן לי את הלימודים.

יעל: זה היה מקובל אז ללכת לצבא אצל היהודים?

אבי: הייתי היהודי היחידי שהלך. היה לי עוד חבר שהלך שנה אחרי והתעוור בעין אחת. וזה רק הוכיח לכולם, Loyd Sector, את מכירה אותו הוא בא לארץ באיזושהי תקופה..

יעל: אבא של דובי.

אבי: כן. אז הוא התעוור בתאונת אימונים וזה רק הוכיח לכולם שזה לא עניין ליהודים, ילדים טיפשים הולכים לשחק ומתעוורים, הנה, זה לא בריא (כל הזמן מצחקק).

יעל: אהה. אז החלום מגיל 3, 4 התגשם, והיית חייל..

אבי: כן, מאד אהבתי את הצבא, ולמדתי.

יעל: באיזה תפקיד היית בצבא?

אבי: קודם כל עשיתי תורנות בתותחנים, ואחרי שנה עברתי לחיל הנדסה כי בעצמי נכנסתי ללימוד הנדסה. שנה ראשונה למדתי שפה וספרות אנגלית.

יעל: שפה וספרות אנגלית? מדעי הרוח כלומר..

אבי: כן ומאד אהבתי את זה. זה היה לי מאד חשוב אבל התחברתי עם מרצה שלי מאד נחמד, אני חושב שהיה קשר מצידו הומוסקסואלי אפילו אבל אני לא הייתי מודע לזה, וראיתי איך שהוא חי. הוא חי כמו כלב. היתה לו דירת חדר, היה לו כנראה מתוך בחירה.. אבל לא היה לו כסף, הוא חי.. הדבר הגדול שלו היה להזמין כמה חברים ולשתות יין וגבינה כזו.

יעל: הבנת שהוא לא מתפרנס, או ממש לא מתפרנס בכבוד וזה דבר שמאד היה חשוב לך..

אבי: כן.

יעל: וממש מהסיבה הזאת עזבת את הלימודים האלה והלכת ללימודים אחרים? מיד?

אבי: כן. זאת אומרת לא. סיימתי שנה ראשונה ולא המשכתי איתו בשפה וספרות, עשיתי שיחות, ובחורף, בחצי השני של השנה הראשונה של הלימודים החלטתי שזה לא נראה לי, ואני התחלתי לחפש מה לעשות ואני באופן מודע חיפשתי בתוך התחומים שהם מובילים לפרנסה טובה מה שהכי נראה לי שהיה הנדסה אזרחית על מנת להיות קבלן.

יעל: עם מי שוחחת? עם מי התייעצת?

אבי: הרבה דיברתי עם אמא שלי. היא היתה אז הרבה מרותקת למיטה והייתי מדבר איתה שעות. על הכל. היה לי גם שתי דמויות שהכרתי קודם. אחד מעין בן דוד כזה שהכרתי מקרוב ושהוא ליווה אותי במקצת אחרי זה ודיבר איתי רבות על המקצוע, הוא היה הצלחה גדולה מאד בתחום הבנייה והוא אפילו עזר לי להקים את החברה שלי, כספית, פה בארץ. ואחד אחר שהיה ד"ר לביולוגיה או לכימיה או למשהו, שלמד כמו הרבה מהדור שלו וכמו שקורה עכשיו בארץ, היות והמשפחה שלו היתה אמידה וכשהוא גמר תואר ראשון לא היה לו מה לעשות, אז הוא המשיך ולמד וקיבל תואר שני ושלישי ואחרי זה, בלי כל קשר ללימודים האקדמיים שלו, כשהוא רצה להתחתן הוא הלך ונהיה קבלן כבישים והוא היה בחור מאד יפה, הוא לבש מעין מדים כאלו מחאקי ונעליים של צבא כאלה והיה תמיד שרוף אדום, הוא היה בלונדי כזה. פשוט הוא היה איש יפה כזה והוא הרוויח יפה. והבן דוד השני שלי היה בין עשירי קנדה בכלל מהבנייה וזה נראה לי שזה גם כיף וגם מכניס, יעל: שילוב מנצח כזה..

אבי: שילוב טוב. לכן, מאותה תקופה כיוונתי את עצמי להיות קבלן. והמשכתי בצבא כי זה היה נעים וזה היה פרנסה קלה ונוחה וזה היה משהו שמאד אהבתי אבל לא התכוונתי באותה התקופה להישאר בצבא הקנדי. יעל: ולהפוך את זה לקריירה..

אבי: אני גם פרשתי משם קצת לפני שהתכוונתי, כי התכנית שלי היתה להישאר בצבא שנתיים אחרי שקיבלתי את התואר, כי אז, לא חשוב למה, אבל המשימה הראשונה שהטילו על הקבוצה שלנו, זה היה ב 1-60', והקנדים היו במזרח התיכון והם היו מבוססים בלבנון ובמצרים, ואני חשבתי שישלחו אותי לשמה והם סירבו ממשלת מצריים בדקו ואמרו הוא יהודי הוא לא יכול לבוא. ואני אמרתי לקנדים מה זאת אומרת, אני קצין קנדי איך אתם מסכימים והם אמרו שאין להם ברירה אז אמרתי שידחפו את הקצונה שלהם ואת הצבא שלהם לתחת ושאני עוזב ושהם יכולים לעשות מה שהם רוצים. אסור היה לי לעזוב כי הייתי חייב להם זמן, אבל הם וויתרו לי. אמרתי להם שאני לא מוכן ואני מוכן לעשות מזה עניין גדול מאד אם הם לא ישחררו אותי והם שיחררו אותי. ומאז אותו תקופה, כל הכיתה שלנו עזבה את ו'ינפג, אז היו איזה 40 מהנדסים בהנדסה אזרחית, חוץ מאיזה עולה חדש מהונג-קונג שנשאר שם. כל היתר הלכו, פחות או יותר כל החברה שהיו חברים שלי ללימודים עזבו את ו'ינפג ואני בניהם..

יעל: למדת באוניברסיטה של מניטובה?

אבי: כן. בעיר שגדלתי בה שהיא מאד משעממת בסך הכל ולא מהווה אתגר מי יודע מה אבל עיר נחמדה. אבל אני לא התכוונתי להישאר שם זה לא היה דבר שהייתי צריך לחשוב עליו אפילו. ידעתי תמיד שאני לא אשאר שם, למרות שאהבתי את המקום והיה נעים לי שם וכן הלאה ואני מבקר שם עד היום לעיתים קרובות אבל כשבחרתי מכל המקומות לאן ללכת אז החלטתי שאני אבוא לראות מה יש בארץ. כל כך הרבה צרות היהדות שלי עשתה לי וכל כך היה דומיננטי בחיים שלי ומצד אמא היו ציונים של ממש אז הלכתי לארץ. ובארץ מאד מאד התלהבתי מהעשייה בארץ. נקלטתי ישר לעבודה חלומית בצפון, במוביל הארצי, וגרתי במחנה עבודה בעמק צלמון, בין

עילבון לבין מר'ר והתאהבתי במזרח, בערבים בבנייה ומאד מאד נהניתי ויחד עם זה עבדתי בשביל חברה פרטית וראיתי שגם בארץ אפשר להצליח, למרות שהכל היה הסתדרות אז וזה מאד העיק עלינו. אחרי זה, ממש כעבור כמה שבועות שהייתי בארץ הכרתי את אמא, הכירו לי אותה, והיא, אחרי מעט מאד זמן החלטנו להתחתן למרות שבעצם הייתי מאורס עם בחורה מקסימה מהעיר שלי והייתי צריך להודיע לה שאנחנו לא מתחתנים. היא לא באה איתי לארץ כי היא לא רצתה. היא אמנם יהודיה וממשפחה טובה וזה אבל היא לא רצתה להיות בארץ. אז נפרדנו על רקע זה, לא באופן סופי, רק כשהחלטתי שאני אשאר בארץ, כי זה היה התנאי של אמא של הנישואים שלנו שאני מביטיה להישאר אז הודעתי לה והתחתנתי עם אמא. ואז הייתי בשלב של לצבור ניסיון בביצוע של פרויקטים הנדסיים גדולים על מנת להפוך להיות קבלן עצמאי לבד. כלומר מגיל 21 זו היתה התכנית שלי. ועסקתי בניהול ברמות שונות של פרויקטים בארץ. אחר כך באפריקה, בגאנה שם גרתי עם אמא, ובארצות הברית ובקנדה שנתיים ובחזרה בארץ. עד שב1966 בגיל 26 נהייתי שותף בחברה קבלנית בחיפה, והפרוייקט הראשון שלי בתור קבלן עצמאי שותף היה מה שנקרא היום בית אבא חושי בחיפה, ועשיתי עוד כל מיני פרויקטים, ובשנת '69 בגיל 29, קיבלתי עבודה עצמית, בית החולים למחלות ממושכות.

יעל: פלימן.

אבי: פלימן שזה היה אתגר לא קטן לבחור בן 29 שבקושי דיבר את השפה, לקבל כזה עבודה בניגוד, זה עדיין היה חיפה האדומה, עם סולל בונה ועם אבא חושי. לא, אבא חושי כבר לא היה. בבית אבא חושי הוא עוד היה. הוא היה בא. מזמין אותי ב5:30 בבוקר לפגוש אותי בסוירים שלו באתר, ואז בניתי את החברה שהיא מתחילה היתה מפוארת ויפה. לא גדולה אבל עסקה בפרוייקטים גדולים וייחודיים, ובניתי את החברה, מתוך ידיעה בעצם מגיל 17 שזה מה שאני רוצה לעשות ועשיתי פה מה שהייתי עושה אני חושב בכל מקום, אולי חוץ מרוסיה הקומוניסטית שהיו נותנים לי. כי פה בשנים ההם אגב זה היה די דומה לרוסיה הקומוניסטית, היו לי הרבה בעיות עם סולל בונה ועם חברת עובדים. היום כמעט זה לא רלוונטי אבל בשנים ההם זה היה קשה להיות לא .. להיות קפיטליסט בתקופה ההיא. זה חלק ממה שאמרתי קודם, שיש הרבה דברים שלא הבנתי בארץ ועד היום אני לא מבין, ואחד מהם היה הנטייה לזלזל באנשים שמרוויחים למען עצמם כאילו שזה לא טוב. זה הדבר הכי טוב שיש. זה המניע הכי טהור שיש. כל היתר זה לא כל כך מניע והוא לא כל כך אפקטיבי, מתברר.

יעל: במקביל גם הקמת משפחה, גדולה יחסית..

אבי: כן, אני התחתנתי עם אמא שהיתה אישה כמו שתמיד רציתי. ואגב, אני לא כל כך התאהבתי בה כמו שבחרתי בה. וגם היא לא כל כך התאהבה בי כמו שהיא בחרה בי. שנינו רומנטיקנים אבל עם הרבה מאד common sense. ופשוט חשבתי שמכל הנשים שהכרתי שהיא הכי מוצלחת. היא הכי יפה והכי סקסית והכי חכמה והכי חרוצה, היא תמיד יכולה לעשות כל דבר, ורציתי כזאת בת זוג להיות איתי. ואכן זה יצא ככה, לפי התכנית.

יעל: טוב. אנחנו כבר לא נספיק ממש להיכנס לעניין המשפחה אבל אם אתה יכול בקצרה רק להגיד לי עד כמה אתה מרגיש שהצלחת לשלב בין המשפחה שלך לעבודה שלך? עד כמה אתה מרגיש שהעבודה שלך גרמה לך אולי להשקיע פחות במשפחה שלך או..

אבי: אני קודם כל הייתי בעבודה, אבל מאד חשוב לי היה המשפחה. לעולם זה לא היה דבר של מה בכך. אני חושב שלעומת אבא שלי למשל, ולעומת רוב האנשים שאני מכיר בדורי אני הייתי איש משפחה. אני בחיים שלי לא עבדתי בבית. לא היה לי שולחן בבית. לא הסכמתי לקבל טלפונים בבית בדרך כלל חוץ ממקרים בודדים שלעיתים

היו טראומטיים וכשהייתי עם המשפחה הייתי עם המשפחה. חוץ ממתי שקראתי, שזה היה חלק לא מבוטל מהזמן. אבל תמיד שישי אחר הצהריים, שבת, היה כולו עם המשפחה. לא הרבינו לצאת, ונהנינו. שרה לעומת זאת, אישתי, היא דווקא כן נעדרת מהבית לעיתים ואז אני מאד נהייתי למלא את מקומה, לעשות את כל הדברים האלו שאמא גם עושה. תמיד קינאתי בה בדברים האלו שהיא עושה, אז היא היתה נותנת לי הזדמנות לעשות אותם לבד.

יעל: אז באמת אם נגיד לא היתה בכלל העבודה, היית רוצה להיות יותר בבית?

אבי: היום לא, היום אין בשביל מה להיות בבית זה לא משנה לי..

יעל: לא היום, כשהיו ילדים, בתור אבא צעיר.

אבי: כשהיו ילדים, לא, אני הייתי כמה שרציתי להיות בבית. לעולם לא הייתי אובססיבי בקשר לעבודה. עשיתי את העבודה. אהבתי את העבודה. אבל אם לא היה מה לעשות, או אם אפשר היה לעשות בדרך.. אני תמיד עשיתי את הדברים בדרך הקצרה והיעילה ביותר. לא התמזמזתי. ולכן היו לי באמת שעות פנאי. כל השנים היו לי שעות פנאי. רבות אולי ממה שאפשר היה אולי לצפות.

יעל: בהסתכלות לאחור, יש משהו שהיית עושה אחרת, מבחינה מקצועית, או מבחינת נגיד חלוקת משאבים של זמן?

אבי: אני בשנות ה 40 שלי חשבתי בכלל לעבור לתחום של פוליטיקה, והיה לי ניסיון קצר וכואב בד"ש ובכל הניסיון של הפלת השלטון של השמאל שלא עלה יפה במיוחד בעיני ולא אהבתי לאן שזה הלך, ובסופו של דבר הפסקתי עם זה וזה היה מהרבה בחינות בשבילי זה היה כישלון. ניסיתי משהו ונכשלתי בזה כי לא יכלתי להמשיך בזה מאי יכולת להמשיך בזה, כי לא יכלתי להיות טוב בזה. וזה צרם לי וזה הפריע לי. זו היתה תקופה קצרה, של איזו שנה שנתיים שהשקעתי מאד.

יעל: היית אומר אגב, שהדעות הפוליטיות או השקפת העולם שלך שונה מאד מהרקע של הסביבה בארץ כשנכנסת אליה?

אבי: אני באופן כללי הייתי ספקן לכל דבר. הייתי מאד נגד isms אם משהו היה ism בסוף אז אני באופן כללי הייתי נגד זה, לא חשוב מה. אם זה סוציאליזם או קאפיטליזם אם זה הופך לדת אז הייתי נגד. וזה מאד הפריע לי שאנשים היו מוכנים לוותר על הנבונות שלהם למען האידיאלים שלהם. לא קיבלתי את זה. ועד היום אני לא מקבל את זה. זה דבר שאתה יכול אולי לחשוב ככה אבל אסור לך להראות את זה בפוליטיקה, אתה צריך..

יעל: וגם לא בבית, אולי?

אבי: בבית דווקא, אני חושב שבבית הספקנות הזו לא השפיעה לרעה על אף אחד מכם. אני חושב שכל אחד מכם אנשים ישרים, הגונים עם הסובבים אתכם ועם עצמכם, וזה חלק מבוטל הודות לי, אני מודה בכל הצניעות שלי, שמעולם לא חייבתי אתכם להאמין במשהו מעל לכורחכם או למרות השכל הישר. מעולם לא.

יעל: אתה מרגיש החמצה במשהו?

אבי: יש אולי דבר אחד שהייתי מוסיף, שזה החמצה בחיים שלי וזה שבהיותי עולה חדש, אמנם בגיל 22 אבל בכל זאת עולה חדש, כלפי הצבא, צה"ל, אני לא חוויתי את כל הצבא של ישראל. רק בתור שלב בתנ"יק, בגיל 29 וזו חוויה לא בדיוק חיובית. וזה חסר לי. אני חושב שאם הייתי ילד שגדל בארץ, בוודאי תחת השפעה של הסביבה שהיתה עוינת לצבירת כסף ולטיפוח עצמי, חומרני, אז אני, ייתכן מאד שהייתי כן הולך לכיוון צבא בתור קריירה.

אני לעיתים תוהה איך הייתי נראה בתור ישראלי, ומה אני הייתי עושה. אין ספק שלא הייתי כמו שאני היום. הייתי משהו אחר.

יעל: אהה, אם היית גדל בארץ..

אבי: כן. אני בהחלט תוצר של העשרים וכמה שנים הראשונות שלי ולא של הארבעים וכמה האחרונות, אפשר להגיד.

יעל: ההורים שלך היו בתמונה כשהתחלת ככה עם החברה?

אבי: כן. במידה רבה הם היו. אמא בביקור האחרון שלה היא ראתה את הבית בטבעון כשרק קנינו אותו, ובעצם הרסנו אותו, ועוד לא התחלנו לבנות אותו מחדש. זה אמא. אבל כבר אז, אמנם הייתי רק 33 או 34 כשהיא באה, והיא מתה כשהייתי בן 35, שבשבילי זה היה צעיר, אבל הם ידעו שאני הצלחה כלכלית והצלחה בארץ. זה נתן להם אני חושב הרבה מאד סיפוק.

יעל: בעצם יצא שהיום, מהאחים שלך..

אבי: אני עדיין הבכור. זה פשוט לא השתנה. לא שזה מחויב בכל המשפחות. מכל מיני סיבות, אף אחד מהאחים שלי אני לא חושב שהוא יכול להיות יותר מרוצה מהחיים שלו מאשר אני. בואי נגיד ככה. יש ביניהם מאד מוצלחים ויש פחות מוצלחים ויש לפחות אחד שאני ממש לא מבין את טעם החיים שלו, אבל בסך הכל אני חושב שאם הייתי צריך לבחור מי מהאחים שלי הייתי בוחר להיות אני.

יעל: יש ביניכם תחרות?

אבי: לא. לא היינו באותם תחומים ולא היינו באותה יבשת. אי אפשר להשוות.

יעל: אתה חושב שבאיזה שהוא מקום הוצאת את עצמך מהמשחק בזה שעזבת?

אבי: כן. במידה רבה. אבל אני לא חושב שהם היו במיוחד חשובים לי בתור מתחרים. הם היו הרבה יותר צעירים ממני. אני ייתכן הייתי יותר חשוב להם, ואולי טוב שלא הייתי שם, שזה לא היה מתסכל אותם, אבל לי זה לא היה משפיע. עליהם זה ייתכן שהשפיע ולטובה שהייתי רחוק. מין דמות כזו רחוקה. היו שנים ששלוש ארבע שנים לא ראיתי אותם, בהתחלה. עכשיו, אנחנו מתראים כל שנה, אפילו יותר מהר.

יעל: אבא יש עוד משהו שהיית רוצה להוסיף?

אבי: לא יודע. בגיל 62, יש לי כל מיני מחשבות לעתיד. אני עכשיו בעיצומה של רכישת חברה קבלנית בחוץ לארץ, בקרואטיה דווקא מכל המקומות, משהו שאני אצטרך להיות פעיל בו בצורה אקטיבית יותר בניהול. יש לי תכניות לגבי החברה שלי, להרחבה לתחומים חדשים. אני מאד מרוצה ממה שאני עושה. אני מרוצה מזה שזה לא.. שזה הצליח במידה רבה, ושאני יכול להרשות לעצמי את כל המשחקים. אני מאד מרוצה מהחיים של המשפחה שלי, של הילדים שלי. אף אחד מהם לא עשה בדיוק מה שאני עשיתי ומצד אחד זה אכזבה ומצד שני זו תעודת כבוד לי שאני הייתי פתוח כלפיהם, שאני לא שטפתי לאף אחד את המוח. אולי הייתי צריך קצת יותר כן לשטוף את המוח.. אבל בכל מקרה אני חושב שבגדול, המקום שאני נמצא בו זה מקום מצוין והכיוונים הם כולם חיוביים, בתנאי שיש בריאות, ושמידי פעם יהיה איזה תקופות שלום בארץ. וזהו.

יעל: תודה רבה.